

Veac nou

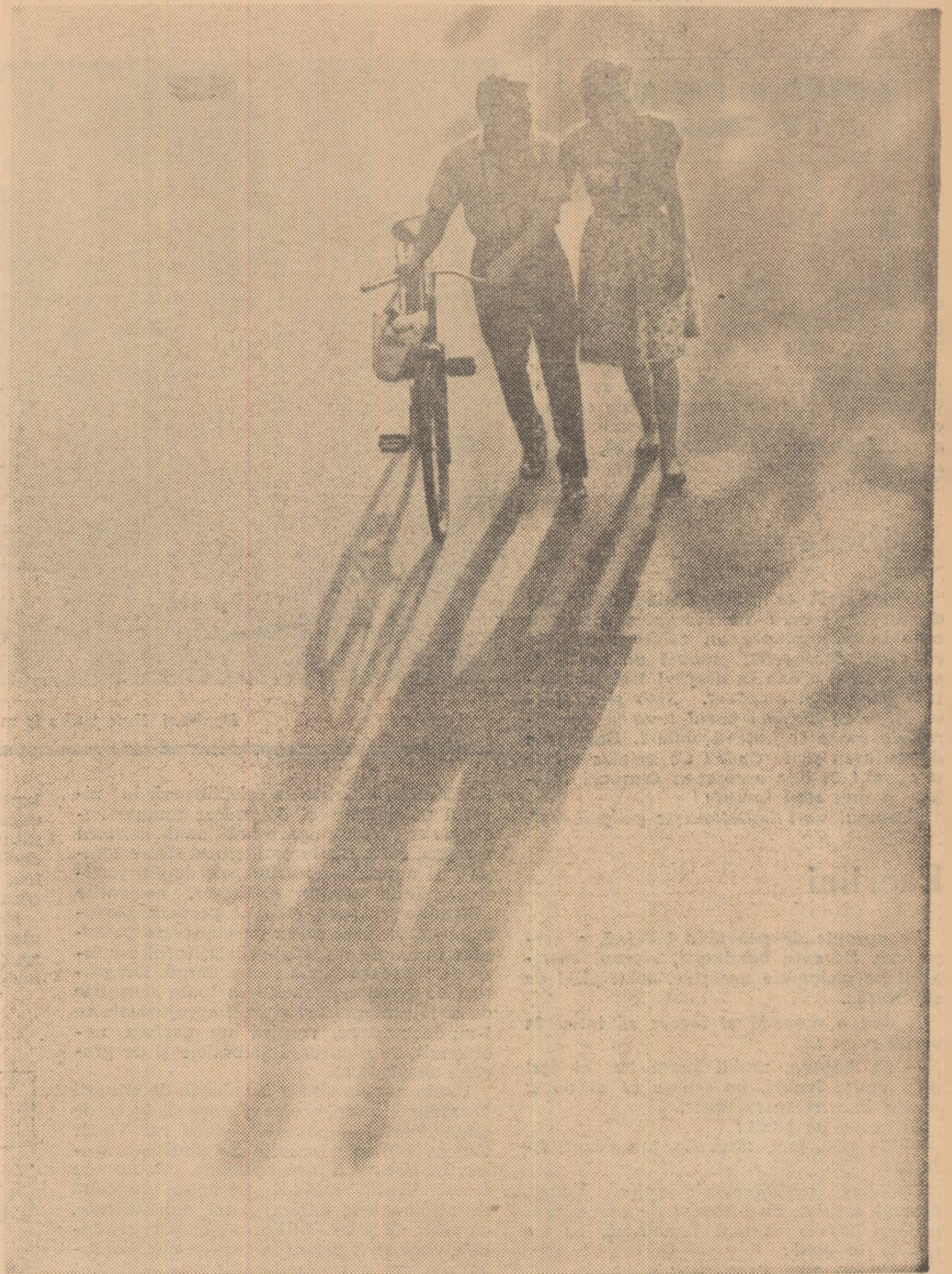
ORGAN AL CONSILIULUI GENERAL A.R.L.U.S.

IN ACEST NUMĂR:

Limbajul animalelor

**Singurătatea
și halucinațiile**

Pe Volga și Don, cu nave fabricate în România

În doi...

Aviatorii au pornit în căutarea comorilor
(Citiți în pagina 3-a: Aur „torid” și aur „de gheață”)

Nouă
ore
la
Lisabona

Învățați
înotul

ANUL XXII

28

(1113)

15 iulie 1966

12 pagini, 1 leu

Biblioteca Centrală
Regională
Hunedoara-Deva

MINIATURI DIN ALTE VREMURI

Amiază

Arșiță de amiază, sclipire orbitoare a iazului imobil și a malurilor sale lutoase, gălbui. Cireada paște pe mal și citeva vaci s-au băgat în apă până la pintece. Alături răsună chiuituri vesele, țipete, fetele își leapădă vestmintele și se zvirlă în apă. Una și-a smucit peste cap cămașa cenușie și s-a aruncat în iaz cu atâta vigoare, încât mi s-a năzărit Nilul, Nubia. Are părul negru și pielea cafenie. Sinii — ca două pere pîrguite.

Pribeagul

Troica străbate în zbor cîmpul în lumina dimineții de vară. Pe marginea șoselei îi vine în întâmpinare un călător: desculț, cu capul descoperit, umblă de parcă ar pluti. Iată-l ajuns în dreptul troicii și într-o clipă a și dispărut. Slab și cu față uscățivă de bătrîn; părul lung și decolorat de soare îi flutură slobod. Dar cit e de sprinten și de tînăr! Ce privire vioaie și ageră! Și cite asemenea drumuri înălțate îi mai stau înainte!

„Domnul nu-l îmbătrînește pe pribeag“.

Lacrimi

Se apropie de poartă o bătrînă, o cerșetoare. Zdronește bătrînești, ciorapi bătrînești pe picioarele uscățive, ochii plini de suferință...

— Ei, băbuțo, umbli peste tot, ai fost prin multe locuri, pe semne că ai văzut multe lucruri interesante.

— Ce să-i faci, tătucule, am văzut, fi-rește!

Pe imăș umblă șontic-șontic Vanea, prostul satului, cu smocuri de păr cărunt pe cap, într-o cămașă femeiască, cu o traisță la șold:

— Noroc, Vanea! Ce mai faci?

Gîngăvește vesel, improșcînd cu salivă:

— Cu lacrimi multe, tătucule! Cu lacrimi multe!

Capitalul

Vinzătorul de cvas, pleșuv, congestionat, borșos, strigă de se aude în tot iarmarocul:

— Uite ce cvas, se urcă la nas! Uite-l cum fierbea și n-are cine să-l bea!

Un mușic înalt și bălan, cu căciula dată pe ceață, umblă prin gloată cu o coșcoaga plină albă la subsuoară și tot ciupește din ea, mestecă și, cu capul dat pe spate, adulmecă și întrebă:

— Cum dai cvasul?

— Zece copeici sticla; paharul două copeici.

— Dar de-un gros*) nu-mi pui?

— De-un gros, drăguțule, nici vrabia nu se p...!

Mușicul mestecă și se gîndește. Pe urmă spune oftînd, dar cu tîrie:

— Nu, la două copeici nu mă bag. Nu-mi permite capitalul!

Ivan Bunin

*) Diviziune monetară de o jumătate de copeică.

VITRINA

Gravuri în lemn sau în acva-forțe?

Proza lui Lavreniov ne oferă • stranie împletire de lirism și de caricatură grotescă, cu amănuntele unui epos de o brutală cruzime. Scriitorul se lasă furat de aceste daruri ale talentului său, le utilizează nu totdeauna cu măsură, dar multe din paginile creației sale sînt memorabile tocmai prin aceste calități.

În volumul apărut recent*, nuvela cea mai izbită este aceea care poartă titlul „Al 41-lea”. Ea ne revine în amintire datorită unor ecranizări celebre (de altfel, întreaga proză a scriitorului dispune de valențe cinematografice superioare), dar valoarea ei literară depășește operele cineaștilor. Aici

*) B. Lavreniov: „Gravuri în lemn”. Editura pentru literatură universală, București, 1966.

Evgheni Evtuşenko la masa de lucru

trăsăturile amintite se echilibrează la nivelul mării arte și dobîndesc nuanțe neobișnuite; ironia apare imblinzită, lirismul e aspru, contururile grotescului sînt estompate și amănuntele crude, pe deplin justificate. Idila dintre sălbateca, necioplita Mariutka și prea stîlatul porucik Govoruha-Otrok este plină de contraste puternice în datele ei inițiale și scriitorul s-a ferit să îngroașe pasta și așa densă. Dragostea lor stranie, răsucită în toate sensurile de datele biografice și de împrejurările ce i-au dat naștere, respiră un parfum neobișnuit, de viguroasă sălbăcie și de gingășii neașteptate.

Unele nuvele sînt o cavalcadă de situații dramatice, lirice, eroice și grotești (vezi, de pildă „Vîntul — povestea vieții lui Vasili Guleavin”), cu accentele distribuite, singular, în fiecare dintre episoade. Poate de aceea, „Vîntul” mai ales, ne apare îmbăcșită de amănuntele unei cruzimi nejustificate, cu toate că și aici întîlnim pagini remarcabile, cum ar fi acelea în care se narează legătura șue a comandantului de regiment cu Liolka-atamanka și deznodămîntul ei, de mai multe ori tragic.

Primul război mondial, din nuvela „Gala Peter”, cu simetriile ei geometrice (procedeu folosit și în alte proze), este întrevăzut prin lentilele motajului de operetă, dar efectele sînt puternice, pentru că în acest cadru, singele și lacrimile eroilor sînt autentice.

Lavreniov așterne între el și eroii lui distanța apăsătoare, uneori înghețată, a unui raționalism cu rame intelectuale severe. El își judecă eroii și evenimentele fără cruțare, dintr-un punct de vedere istoric adînc ancorat în trecutul Rusiei, fără sentimentalism și în cadrul larg al datelor cunoscute din trecutul civilizațiilor. De aici pornește, probabil, și subiectul schiței „Gravură în lemn”, care dă titlul volumului. Kudrin, vechi bolșevic și pictor de talent, devenit la cîțiva ani de la terminarea războiului civil directorul unui trust industrial, își aduce aminte de vechile lui înclinații. Într-o dezbateră strînsă cu propria-i conștiință, dezbateră ce pornește de la problemele literaturii și artei din acele timpuri, se hotărăște să-și reia penclul și să-și dedice talentul făuririi unei arte și etice artistice noi. În freumătul disputelor din acea vreme, el își definește un punct de vedere solid: „Arta crește organic din solul ideilor, al noțiunilor de bază din epoca respectivă; în creșterea ei firească și dreaptă ea nu suportă nici un fel de măsuri de constrîngere și de accelerare”. Nuvela se încheie cu hotărîrea lui Kudrin de a părăsi birourile directoriale și bănuim că orizontul lui larg îi va fertiliza opera viitoare.

E interesant de remarcat că proza lui Lavreniov, căutînd parcă schemele unor situații dramatice, păstrează totuși, s-ar putea spune cu îndrîjire, tainele existenței eroilor ei și caracterul spontan al încrușișărilor de destine ce germinează forme misterioase și imprevizibile. Caracteristică în această privință e povestirea „Pelinul”, unde se întîlnesc într-o încrușișare geometrică Anicika Bieloklinska cu Roman Ruda și Vsevolod Bieloklinski cu Nastea Ruda. Anicika și Vsevolod sînt vlăstarele nobile ale unui colonel din armata țaristă. Anicika lucrează pentru puterea sovietică, în vreme ce Vsevolod e un iunker alb. Roman și Nastea Ruda sînt odrasle de țărani. Roman a fost muncitor și urmează o școală de ofițeri ai Armatei Roșii, în vreme ce pe Nastea evenimentele au silit-o să ia drumul prostituției. Roman și Anicika alcătuiesc un cuplu de îndrăgostiți fericiți, iar la sute sau, poate, la mii de kilometri Nastea, dăruindu-se lui Vsevolod, descoperă de-abia atunci dragostea adevărată. Sînt întîlniri surprinzătoare și sclipiri ale unor destine ce se vor transforma cîndva în flăcări autentice, luminînd departe, în timp, drumurile generațiilor, viitoare. Atunci cînd, părăsindu-și iubitele, Roman și Vsevolod se distrug reciproc, fără să se cunoască, pe cîmpul de

luptă, autorul exclamă, cu un vizionarism ce nu este deloc străin unei părți din literatura rusă: „Nu este iubire mai mare decît aceea care răsare pe pămîntul nostru, din țărîna adăpată cu sînge, decît aceea care se naște din ură“.

Nuvelele lui Lavreniov, în acva-forțe, se plasează prin valorile lor trainice în centrul literaturii sovietice create în deceniul imediat următor revoluției.

P. Granea

ISTORIE LITERARĂ

Centenarul celor 200.000 de cuvinte

În vara aceasta se împlinesc o sută de ani de la apariția unei lucrări de o deosebită însemnătate pentru istoria culturii ruse, „Marele dicționar al limbii ruse contemporane”, alcătuit de Vladimir Dali. Termenul „alcătuit” și nu „sub redacția” lui Vladimir Dali este citit se poate de potrivit, pentru că „Marele dicționar”, cu cele două sute de mii de cuvinte, din care șaptezeci de mii înregistrate pentru prima dată, este opera de o viață a unui singur om.

Dar mai întii, citeva cuvinte despre autorul acestei lucrări. Vladimir Dali, căruia Vissarion Bielinski i-a prezis un viitor strălucit de scriitor, alături de Gogol și Turgheniev, și-a făcut serviciul în marina țaristă, ca micșian, vreme de aproape treizeci de ani. Avînd de întreținut o familie grea, de opt persoane, el nu și-a putut permite să se dedice exclusiv literelor și de aceea, de abia după ce a ieșit la pensie, a reușit să-și definitiveze opera.

„Marele dicționar” al lui Dali este al doilea în istoria culturii ruse. Primul a văzut lumina tiparului între anii 1781—1794. Dar în vreme ce „Dicționarul Academiei Ruse” și-a propus să „delimiteze cuvintele utilizate în societatea oamenilor instruiți de cuvintele folosite de către oamenii simpli”, Dali a înregistrat „limba vie a poporului, care păstrează prospețimea spirituală a vieții, care-i conferă armonie, forță, limpezime, integritate, frumusețe și trebuie să folosească drept izvor și temelie pentru dezvoltarea graiului rus“.

Cu această orientare de principiu, Dali a trecut la alcătuirea dicționarului său, care i-a cerut o activitate susținută de cincizeci și trei de ani. Era în goană permanentă după cuvintele noi și după sensurile obișnuite și mai puțin obișnuite, cu care erau ele folosite în diferitele medii și regiuni ale vechii Rusii. Mereu cu un carnet în mînă, el și le nota în timpul călătoriilor, pentru că Dali a fost și un mare călător, la reuniunile de familie sau în cercul prietenilor săi. Pentru exemplificare, el a folosit un număr de peste zece mii de proverbe, intrucît n-a vrut să apeleze la surse și la citate deja folosite sau prea binecunoscute.

În 1859, Vladimir Dali ieșind la pensie, s-a mutat de la Nijni Novgorod la Moscova. Aici a început el să-și claseze fișele în ordinea alfabetică a cuvintelor și după doi ani, în 1861, a apărut primul volum din „Marele dicționar al limbii ruse contemporane”. Ultimul volum, al patrulea, a văzut lumina tiparului cinci ani mai tîrziu, în 1866.

Editarea lucrării s-a făcut pe socoteala „Asociației prietenilor literaturii ruse”, care i-a acordat autorului un sprijin prețios.

După apariția ultimului volum, academicianul M. P. Pogodin a ținut să sublinieze însemnătatea excepțională a eveni-

mentului, declarînd că Academia rusă fără Dali este de neimaginat.

Cu toate că dicționarul, așa cum a fost alcătuit, în urmă cu o sută de ani, nu corespunde întru totul exigențelor ce le ridică o lucrare de asemenea proporții, el se bucură și astăzi de un mare prestigiu în rîndurile lingviștilor și ale publicului. Dovada cea mai bună este faptul că ultimele două ediții, din 1955 și 1957, s-au epuizat într-un timp record.

INTERVIU

Despre sine și despre alții

Într-o convorbire cu un redactor al revistei „Literaturnaia Rossia”, scriitoarea Galina Serebriakova și-a împărtășit planurile de creație.

Ea lucrează acum la un roman autobiografic, cu titlul „Despre sine și despre alții”. — Vreau să povestesc, spune scriitoarea, despre ani îndepărtați și apropiați, despre evenimentele ce s-au petrecut sub ochii mei. Serebriakova amintește în continuare, că i-a fost dat să întîlnească în decursul vieții numeroși oameni interesați, numeroase personalități puternice. Cîteva din aceste întîlniri au fost consemnate în volumul de reportaje „Lumină veșnică”. Au apărut apoi nuvelele „Peregrinări prin anii aceștia”. Cu toate că „Despre sine și despre alții” este un roman autobiografic, cele mai multe dintre paginile lui sînt consacrate contemporaneității.

O altă direcție de preocupare a Galinei Serebriakova este seria de povestiri despre figurile de revoluționari celebri. Ele sînt o continuare a trilogia despre Marx și Engels și în aceste povestiri vor apărea, în prim plan, Klara Zetkin, Stepania Kravcinski, Friedrich Lessner și alții.

Scriitoarea a și terminat nuvela despre Klara Zetkin. Ea va fi inclusă în volumul IV al „Leniniadei” intitulat „Garda leninistă a planetei”. Pentru volumul V al aceleiași culegeri, Serebriakova pregătește o povestire despre primii ani ai puterii sovietice în Asia Centrală. Eroul principal al povestirii va fi Faizull Hodjaev, un comunist cu o personalitate viu colorată. Evenimentele și personajul îi sînt bine cunoscute, intrucît în 1927 a fost corespondenta ziarului „Izvestia” în republicile sovietice din Asia Centrală, cînd l-a cunoscut și pe Hodjaev.

În săptămînilor ce urmează va apărea biografia lui Marx și Engels de Galina Serebriakova.

D. Briuhanov Legendă iakută (Linogravură).

cartea

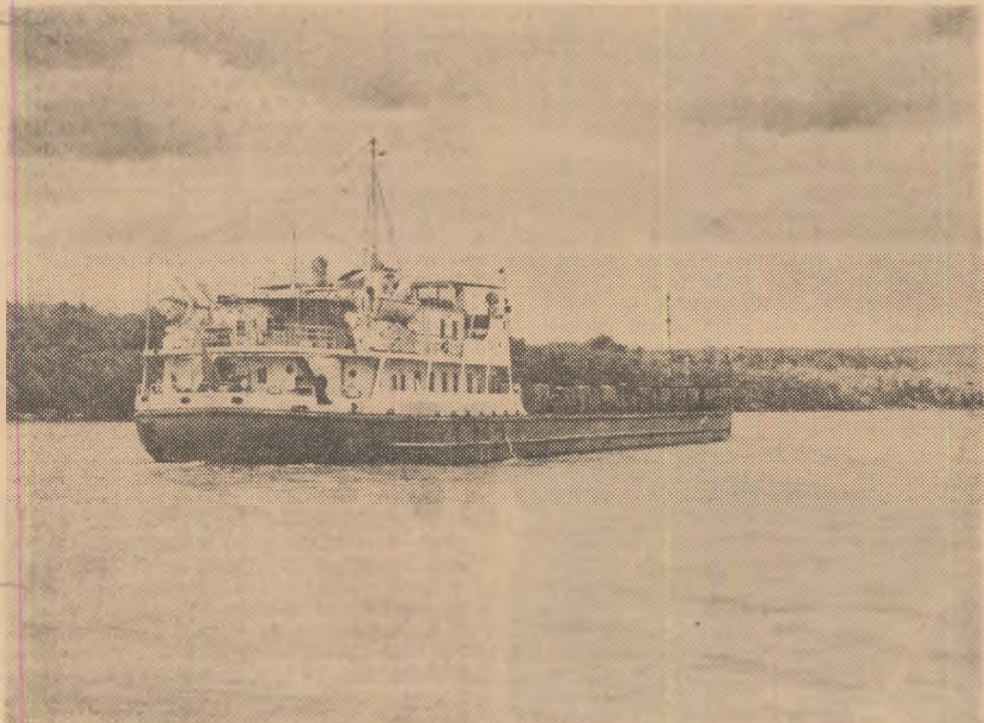

actualitatea

TRANSPORTURI FLUVIALE

Pe Volga și Don, cu nave fabricate în România

Portul Usti-Donet este cel mai tânăr port fluvial din Uniunea Sovietică, nu departe de Rostov. El s-a înălțat de cu-

Motonava „Cecersk”

rind în apropierea regiunii carbonifere Donbas, pe locul unde Donețul de Nord se varsă în Don.

Rolul tinărului port este de a transporta cărbunele de pe calea ferată direct în navele fluviale. Acestea îl duc apoi mai departe spre Moscova, Leningrad și câteva regiuni din nord-vestul Uniunii Sovietice. La însoțirea vaselor transportă lemn de mină și de construcție.

Portul continuă să crească. Nu de mult aici a fost dată în folosință o dană automatizată pentru încărcarea rapidă a cărbunelui din vagoanele de cale ferată direct în navă. Productivitatea danei este de 2400 tone de cărbune pe oră. Complexul de încărcare și descărcare automată funcționează pe bază de comandă după program.

În portul Usti-Donet am întâlnit de curând echipajul navei „Cecersk”. Aceasta și alte 14 motonave fluviale au fost construite pe șantierele navale românești Galați și Oltenița. Căpitanului de pe „Cecersk”, Mihail Semeniutin, prietenii îi spun în glumă „specialistul pentru România”. Aceasta pentru că el a fost de mai multe ori în România spre a recepționa navele amintite.

Am petrecut aproape o lună cu constructorii de nave români și îmi amintesc cu drag de ei. Prietenii români au depus toate eforturile spre a da navigatorilor sovietici motonave de transport de o înaltă clasă. Personal, navigând pe o ascendența motonavă am avut posibilitatea să mă conving de calitățile lor excepționale.

În anul trecut „Cecersk” a efectuat 13 curse pe ruta Don-Moscova-Leningrad și retur. Navigând pe Volga, Don și pe canalul Volgo-Balt nava a parcurs aproximativ 45000 km și a transportat 26000 tone de încărcătură. Navigația a con-

nuat pînă la sfîrșitul lui noiembrie. În timpul ultimei curse, spre gurile Volgăi s-a lăsat pe neașteptate un ger cumplit. „Cecersk” a fost nevoit să-și continue drumul printre sloiuri de gheață. Dar a trecut cu bine și prin această încercare grea.

Profitînd de prezența pe „Cecersk” a unui grup de navigatori și de pe alte nave i-am rugat să-și împărtășească impresiile despre motonavele livrate de constructorii români. Iată ce ne-a declarat căpitanul Andrei Deinikin.

— Din cele 15 nave românești, destinate portului Usti-Donet, nu există niciuna care să nu-și fi îndeplinit cu succes planul de transport. Acest fapt este edificator. Vasele sînt ușor de manevrat și toate mecanismele lor funcționează ireproșabil. Finisarea interioară este excelentă, așa spune chiar elegant.

Eduard Sebejko, ofițer timonier pe „Cecersk”:

— Navele au fost proiectate și construite exclusiv pentru navigația fluvială. Acum însă cele care circulă pe ruta Rostov-pe-Don — Leningrad trec și prin două canale, câteva bazine și lacuri, unde condițiile de navigat sînt asemănătoare cu cele de pe mare. Navele românești au trecut cu bine și aceste examene.

Juri Iamșikov, director adjunct al portului Usti-Donet a declarat și el:

— Motonavele românești permit încărcarea și descărcarea rapidă a mărfurilor, ceea ce ne dă posibilitatea să scurtăm timpul lor de ședere în port și să mărim astfel traficul portului.

La ora cînd scriem aceste rînduri, nava „Cecersk”, încărcată cu 2000 tone de cărbune din regiunea Donețului, a luat drumul Nordului. La ieșirea din port „Cecersk” a fost întîmpinat de o altă navă construită în România, „Kizlear”. În lungul său drum din sudul spre nordul

U.R.S.S., echipajul motonavei „Cecersk” va mai întîlni și alte nave de construcție românească.

Piotr Iașcenko

EXPLOATĂRI MINIERE

Aur „torid” și aur „de gheață”

În ultima vreme presa sovietică a publicat nenumărate știri despre zăcămintele uriașe de aur descoperite în centrul deșertului Kizilkumi, la poalele muntelui Murun-Tau — „descoperirea secolului” cum le numesc unii. Și în scurt timp Murun-Tau și-a cîștigat faimă mondială. Aceasta se datorește faptului că aici aurul se află în cantități uriașe literalmente sub picioarele omului, la adîncimi de 2—3 metri. Exploatarea lui se face la zi, cu ajutorul excavatoarelor, practică întîlnită pentru prima oară în istoria mondială a exploatării acestui nobile metal. Din cupele excavatoarelor minereul este vărsat în autobasculante care îl transportă direct la combinatul de inobilare. Întreprinderea se înalță paralel cu blocurile de locuit cu multe etaje ale viitorului oraș Zerașan care în traducere înseamnă „purător de aur”. Mai multe institute de cercetări științifice, de proiectare și construcții lucrează intens la crearea unui mare complex industrial în inima deșertului.

Pepită extrasă dintr-un depozit din zona înghețului veșnic

Dar nu vom întîrzi prea mult la Murun-Tau, despre care am mai scris și cu alte ocazii, ci vom face un salt din aceste ținuturi toride tocmai la polul frigului. Și aici, la Oimeakon (Iakuția) s-au înregistrat în ultima vreme succese importante la exploatarea de aur. În preajma poligoanelor aflate în locuri pînă acum nepopulate s-au înălțat, ca din pămînt, moderne așezări muncitorești. Uruitul puternicelor mașini cu care sînt înzestrate minele aurifere — hidroelevoatoare, drage etc. — au trezit la viață taigaua seculară.

Indighirka auriferă livrează țării aur de mai bine de trei decenii. Dar în anii septenaliului trecut ea a înregistrat cele mai mari succese. În cincinalul curent minierii Oimeakonului au pornit întrecerea pentru extragerea peste plan a prețiosului metal.

Arsenalul căutătorilor de aur din Iakuția cuprinde azi, printre altele mijloace moderne, și avionul. Geologii ca și muncitorii din minele aurifere îndepărtate atribuie o parte a succesului lor inimosului colectiv de pe aparatul „An-2” care de mai bine de zece ani este alături de ei la bucurii și la necazuri.

Oimeakon este, așadar, nu numai polul frigului!

TÎRGURI INTERNAȚIONALE

Leningrad, 1966

După cum a anunțat recent presa sovietică, la 23 iulie, la Leningrad, se va deschide oficial cel de al 43-lea tîrg internațional de blănuri, vizionarea și aprecierea articolelor expuse urmînd însă să înceapă cu zece zile mai devreme.

În ultimul deceniu, licitațiile internaționale de blănuri organizate la Leningrad au început să se bucure de un succes din ce în ce mai mare căci, atît în ce privește cantitatea articolelor, dar mai ales varietatea și calitatea, ele nu-și au pereche în lume. La tîrgul ce urmează să-și deschidă porțile anul acesta vor fi expuse spre vânzare peste trei milioane de diferite piei: astrahan, jder, vizon, vulpe argintie, albastră și albă, zibelină, ondatră etc. etc.

O mare parte din această cantitate a și fost furnizată de crescătorii de oi din Asia

Vulpile argintii, una dintre atracțiile tîrgului de blănuri

Centrală și Astrahan, de combinatul de blănuri din Rostokino, regiunea Moscova, de crescătorii de animale cu blană scumpă din R.S.F.S.R., Estonia, Letonia, Lituania și alte republici unionale, precum și de exploatarea de vinătoare din Siberia și Extremul Orient.

În ce privește calitatea și frumusețea blănurilor sovietice, se poate afirma că ele reprezintă o adevărată atracție pentru firmele străine prezente, cu acest prilej, la Leningrad. Afirmația este demonstrată și de faptul că, între 1950 și 1959, la lici-

tații au participat, anual, aproximativ 115 reprezentanți străini, în anul imediat următor 205, în 1962, 222, iar anul trecut 250. Pentru anul acesta se prevede, însă, un număr mult sporit, anume 330—350 de reprezentanți aparținînd unor firme din 25 de țări.

„Soiuzpușnina”, organizația comercială sovietică care are în sarcină vânzarea blănurilor socotește că, la actualul tîrg, țările cele mai bine reprezentate vor fi Anglia, R.F.G., Suedia, Finlanda, S.U.A., Franța și Canada. Prezente vor fi însă și firmele belgiene și olandeze, daneze și elvețiene, italiene și australiene, norvegiene, japoneze, libaneze și din alte numeroase țări. Printre firmele prezente se vor număra și cunoscutele „Papert and Co” (compania de blănuri anglo-americană) și „British-American Inc.”; „Seidler Fur Co” și „Wambach Fur Co” (Anglia); „Mayer and Co” (Elveția); „Société Franco-Anglaise” (Franța) și „Canadian Fur Co” (Canada).

CĂI FERATE

Transsiberianul

a împlinit 75 de ani

7416 kilometri într-un vagon de dormit cu suspensie excelentă, tras de o locomotivă electrică prin taigaua al cărei peisaj monoton apare presărat de obiective industriale, așa se prezintă astăzi o călătorie cu transsiberianul. Acum 75 de ani, la 31 mai 1891, primul tren înainta anevoios, învăluit în fum și funingine.

Încă de atunci, cea mai lungă linie de cale ferată din lume trebuia să servească la valorificarea bogățiilor Siberiei. Dar la început istoria ei este legată de războiul ruso-japonez și de contrarevoluția condusă de amiralul Kolceak. Abia o dată cu consolidarea puterii sovietice a ajuns să-și servească scopul, devenind principala arteră a imensului șantier siberian, ea însăși în continuă transformare și modernizare.

Astfel, de curînd s-a dat în folosință o nouă porțiune de 700 km care pornește de la Taișet, important nod de cale ferată, trece peste Munții Saian și ajunge la Abakan. Construirea acestei linii ferate prin păduri virgine, cu munți abrupti și mlăștini, nu a fost ușoară. Au trebuit să se ridice poduri peste 35 de fluvii și riuri, printre care lenisei și Tuba și să se perforzeze tuneluri prin 9 pereți de stîncă. Dar cu ajutorul ei bogățiile Munților Saian vor putea fi exploatare mai rapid și mai economic, căci calea pe care o are de străbătut minereul de la Korșuniha pînă la Combinatul siderurgic din Novokuznețk s-a scurtat cu 330 km.

VILEGIATURĂ

Vremea concediilor

A sosit vara și milioane de cetățeni sovietici se pregătesc să guste binemeritata odihnă în mijlocul minunatului și variatului peisaj al țării, începînd cu plajele Balticii și Mării Negre, Mării Ohoțk sau Baikalului și terminînd cu pîdurile inmiresmate ale taigăi sau crestele abrupte ale Caucazului și Uralului, atît de prielnice ascensiunilor alpine.

În ultimii ani, în Uniunea Sovietică organizarea stațiilor de odihnă a fost orientată mai ales extensiv, în sensul oferirii de posibilități de odihnă în cele mai variate regiuni ale țării. Aceasta a făcut ca numărul turiștilor să crească de la sezon la sezon. Astfel, dacă în 1960 numărul celor cărora le erau necesare tratamente balneare sau doreau, pur și simplu, să schimbe mediul a fost de 4200000 persoane, anul trecut cifra crescuse la 6300000. Pentru sezonul actual, se prevede o nouă și consistentă creștere a ei.

În viitor, vor continua să fie construite sanatorii și case de odihnă cu o capacitate de 200000 și, respectiv, 145000 de locuri. Printre construcțiile aflate actualmente în stadiu de șantier se numără și orașele vilegiaturistilor de la Adler (7000 locuri), Pîțunda (8000), Soci (2000), Druskininkai din Lituania (1000) etc. etc.

SCUT ȘI SPADĂ

„Războiul ascuns“ în spatele frontului hitlerist (XXI)

1941. După alipirea Letoniei la U.R.S.S., Alexandr Belov, alias Johann Weiss, și-a părăsit țara împreună cu majoritatea germanilor și s-a stabilit în Polonia ocupată de hitleriști. Aici începe să acționeze ca agent al serviciului de informații sovietic. Cu timpul izbuteste să pătrundă chiar în serviciul de spionaj și înaintează spectaculos pe scara ierarhiei naziste, până la gradul de Oberleutnant.

În cele din urmă, Johann Weiss este trecut în serviciul generalului Walter Schellenberg, Brigadeführer S.S. și comandant al Direcției a VI-a din cadrul S.D.-ului, care se ocupă cu spionajul politic peste hotare. O bună bucată de vreme Johann îndeplinește funcția de curier diplomatic în Elveția și Suedia. El transportă documente secrete și valută. În cele din urmă este arestat de Gestapo și condamnat la moarte prin spânzurătoare. Datorită, însă, unui concurs favorabil de împrejurări este totuși eliberat și-și continuă activitatea în cadrul S.D.-ului.

Misiunea „WOLKE“

La citva timp, Weiss vizită din nou salonul de masaj: Stuthof slăbise și se scufundase la față. Weiss îi aduse la cunoștință tot ceea ce izbutise să afle între timp. Profesorul îl ascultă tăcut, făcând din când în când scurte însemnări într-un carnet. Apoi întreabă:

— Asta-i tot?

— Numai esențialul — răspunde Johann.

Hitleriști sint hotărâți să distrugă lagărele de concentrare și pe internați, să nimicască tot ceea ce ar putea constitui dovezi împotriva lor. E un procedeu clasic al criminalilor. Cît privește încercările unor căpetenii ale Reichului de a scăpa de pedeapsă pentru uciderea a milioane de oameni prin eliberarea citorva sute sau chiar mii de deținuți, ele sint o pură șarlatanie. Dar trebuie să profităm de această manevră spre a elibera mai mulți deținuți decît figurează în liste. Acum, principala noastră sarcină este de a preîntîmpina nimicirea în masă a oamenilor.

La un moment dat se auziră bătăi în ușă.

— Intră! — spuse profesorul.

În cadrul ușii se ivi o tînără în uniformă subunității auxiliare de femei din serviciul de apărare antiaeriană germană.

— E fiica mea, Nadiușa! — rosti doctorul în rusește.

Fata se așeză pe scaun.

— Operația sub numele de cod „Wolke“ — începu să relateze ea — prevede bombardarea teritoriului german de către escadrile naziste. Bombardamentele vor fi, însă, prezentate drept operă a aviației aliaților. Obiectivele nu se cunosc deocamdată. Se presupune că vor fi lagăre de concentrare, intrucît planul operației a fost aprobat de Himmler și Kaltenbrunner.

— Misiunea dumitale este de a afla ce lagăre urmează să fie nimicite de aviație — i se adresă Stuthof lui Weiss.

Weiss îi făcu apoi o vizită lui Heinrich. Acesta era foarte posomorît.

— Johann, eu nu mai pot răbda. Îlucid pe unchiul meu!

— Atunci ai să te faci vinovat de moartea a sute de mii de oameni. Acum unchiul tău este pentru noi o prețioasă sursă de informații, cu ajutorul căreia vom putea salva sute de mii de vieți... Așteaptă, îți explic îndată. Aș vrea să știu dacă Willy a primit ordin să nu mai aprovizioneze cu alimente vreun lagăr?

— Da, de curind, mi se pare.

— Află exact! Se pregătește o operație de exterminare a deținuților. Pînă diseară ai putea să te informezi?

— Da.

...Curind Johann Weiss fu cooptat într-un grup S.S., care avea misiunea de a elabora planurile și metodele de exterminare a internaților din lagăre și a muncitorilor străini care lucrau în cadrul

unor obiective secrete. La statul major al grupului, Weiss fu informat că putea să plece imediat la baza aviatică, spre a verifica gradul de pregătire a echipajelor și a laturii materiale în vederea îndeplinirii misiunii speciale „Wolke“.

Cînd îl anunță pe profesor că pleacă, acesta îi spuse:

— Am aranjat ca fiica mea să fie radiotelegrafista grupului care îți va fi pus la dispoziție. Va trebui să ții permanent legătura cu Centrul. Apoi întinse o hartă pe masă și continuă: Aici se află lagărul subteran unde se fabrică „V-1“ și „V-2“. Deținuții nu ies niciodată la suprafață. Acolo muncesc și tot acolo mor. Numai cadavrele lor sint scoase și arse la lumina zilei. Cele două mine principale au o lungime de un kilometru și jumătate sub pămînt și sint legate între ele prin 48 de tuneluri. Sarcina dumitale este de a afla cu orice preț prin ce mijloace se planuiește a fi el nimicît și să zădărnicești operația.

Weiss fu neplăcut surprins cînd constată că nu pleca singur la baza aviatică, ci împreună cu Dietrich.

— Știi — îi spuse bucuros acesta — am stăruit energic ca misiunea să-mi fie incredintată și mie.

— Cum ai putut să devii trădător ?

După ce citi ordinul secret, colonelul Walter, comandantul unei unități speciale de aviație, cavaler al Crucii de fier, pilot încă din timpul primului război mondial, aruncă o privire disprețuitoare lui Weiss și Dietrich. Acesta din urmă, însă, lăsă totul în seama lui Johann și plecă la masă cu niște tineri piloți.

Colonelul trebui pînă la urmă să dezbată planul operativ cu Weiss.

— Benzină? — întreabă colonelul.

— Bolșevicii înaintează, peste o săptămînă ar putea să fie aici. Nu avem combustibil decît atît cît să ne ajungă să o luăm din loc. Și rușii au bombardat podurile.

— Există pontoane.

— Numai dacă vor putea fi instalate.

— În ce punct? — se interesă Weiss.

Colonelul indică un loc pe hartă, apoi continuă: — Și apoi, pe lângă toate astea, mai primesc acum și ordin să lansez și parașutele conținere cu substanțe toxice pentru ca subunitățile S.S. din lagăre să le utilizeze în caz că după bombardare ar mai rămîne în viață deținuți.

Printr-un om de legătură Weiss își înștiință grupul asupra datei cînd urmau să sosească cisternele cu benzină și indică pe hartă punctele unde se aflau podul de pontoane și depozitul de bombe, precum și drumul de la depozit pînă la aeroport. Apoi cercetă cele două blindaje care serveau acum ca depozite de substanțe toxice; în afară de baloane cu gaze, acolo se mai aflau lăzi cu otravă în fiole și în cutii. În timpul unui control el izbuti să vire între lăzi un portăgaret care era de fapt un cartuș de trotil cu focos cu acțiune întîrziată.

A doua zi, în blindaj izbucni un incendiu și tot efectivul subunității, înarmat cu măști de gaze, fu mobilizat să-l stingă. După asta, oamenii nu mai putură reveni pe aerodrom timp de 24 de ore, ca să nu se expună primejdiei. Pe o distanță de aproape doi kilometri în jur, frunzele copacilor se îngălbeniră și chiar căzură. Iar peste o zi colonelul îl chemă pe Weiss și-l informă că podul de pontoane fusese aruncat în aer și că autocamioanele cu bombe

nu puteau porni la drum pînă cînd nu se va construi un alt pod; în afară de asta, în timp ce se îndreptau spre aeroport, mașinile încărcate cu bombe fuseseră atacate, o parte din ele explodînd împreună cu încărcătura.

Dietrich turba de furie. Voia să vorbească neapărat cu Berlinul. Omul de legătură îi ceruse lui Weiss să părăsească chiar în noaptea aceea aerodromul. Dar Johann nu putea s-o facă, deoarece Dietrich se ținea scali de el. La un moment dat, acesta îi spuse:

— Dumneata ai elaborat împreună cu colonelul planul operației și ești de vină că a eșuat. Am să te denunț. Ofițerii vor confirma că m-ai înlăturat de la pregătirea acțiunii.

În timpul nopții, aerodromul fu atacat de aviația sovietică. Weiss se îndreptă în grabă spre niște tranșee, cu Dietrich după el. O explozie îl îngropă pe Johann aproape complet, iar Dietrich fu rănit de o schijă în abdomen. Cînd se trezi din leșin, se crispă de durere, apoi începu să plîngă. Weiss încercă să-l panseze.

Intr-un tirziu rînitul șopti:

— Johann, te-am denunțat. Cum ai putut tu, ca german, să devii trădător?

— Ce-ai spus? — întreabă Johann.

— Soțul doamnei Brigitte este diversionist rus. Dumneata ținei permanent legătura cu el. Am aflat totul.

— De ce nu m-ai arestat imediat?

— Landsdorf n-a vrut să mă creadă. A spus că vreau să mă răzbun pe dumneata... Nu m-a crezut... Mi-a ordonat

numai să te supraveghez. Ți-amintești cînd am făcut aici un duș împreună, am ieșit, pretextînd că nu mă simt bine și am găsit în mantaua dumitale un portăgaret. Dar după ce a luat foc blindajul, n-ai mai avut portăgaretul. Nici acum nu-l ai? Nu-i așa?...

— Așa e — confirmă Weiss. Dar de ce-mi spui toate astea? Ca să te împușc?

— Da, evident... Nu vreau să mă chinui...

— Nu, n-am să te împușc, Dietrich. Dimpotrivă, am să chem un sanitar să te ridice. Indivizi ca dumneata nu trebuie să moară dintr-o dată...

Apoi Johann se urcă în mașina lui și se depărtă de aerodrom. La un moment dat opri și scoase numărul mașinii. Curind părăsi șoseaua și ajunse pe o potecă. Mai departe porni pe jos. Dintr-un tufiș se iviră doi inși în uniforme S.S. Weiss rosti o parolă, primi răspuns și porni mai departe între cei doi nemți, cu fețe cenușii, brăzdate de cute. „Trebuie să fie foști deținuți antifasciști sau poate chiar comuniști“ — își spuse Weiss. Curind se ivi în fața lor un pavilion de vînătoare în stil gotic. Weiss fu condus într-o încă-

pere spațioasă împodobită cu coarșe de cerb. La o masă, aplecat peste o hartă, se afla un ofițer sovietic. Acesta-i întinse mina și se prezentă:

— Maior Kolosov. — După care zîmbi stînjent și rosti: — Iartă-mă, e o simplă formalitate: legitimația dumitale.

Weiss îi întinse legitimația semnată de Himmler, Müller, Keitel și Kaltenbrunner.

— Un obiect de muzeu — observă maiorul. — Ei, încă o dată te salut, tovarășe Belov.

După ce dezbătură împreună planul operației, Weiss ieși afară însoțit de maior. În curte se aflau, aliniați, parașutiști sovietici în uniforme kaki și, alături de ei, un alt grup de inși în uniforme germane și în civil.

— Iată — spuse maiorul — acesta este grupul nostru internațional. Iar echipa dumitale se află în clădirea de colo. Ia legătura cu ea și, la drum...

Sarcina lui Weiss și a grupului său era de a stabili unde erau instalate posturile de specialiști care urmau să arunce în aer lagărul subteran și de a le face inofensive. Apoi trebuia să ia legătura cu grupul comandat de Kolosov, care trebuia să pătrundă în galerii, să le demineze și să-i elibereze pe deținuți.

Împreună cu cîțiva inși în uniforme de ofițeri germani Weiss porni spre statul major al pazei lagărului.

Colonelul S.S. Robert Steiner îl primi pe Johann la punctul de comandă... Curind Weiss ieși împreună cu el din clădire și se îndreptă spre mașina, în care se aflau însoțitorii lui. După ce deschise portiera, rosti:

— Am onoarea să vă prezint pe împu-

ternicitul S.S.

Steiner se apropie, zîmbind, de mașină. Weiss îl lovi însă cu mîchia palmei în ceafă, doborîndu-l la pămînt, după care patru perechi de mîini îl înșăfăcară și-l traseră înăuntru. Cu legătura de chei care i se întinse din mașină, Johann se întoarse în biroul lui Steiner. Deschise casa de fier, scoase din ea o mapă, viri conținutul sub tunică și ieși. După ce urcă în mașină, înmînă unuia din însoțitori o hirtie pe care erau însemnate posturile specialiștilor pentru punerea minelor...

...Sute de mîini se strecurau printre grațiile groase de oțel. Weiss se apropie de ele și strigă cît putu de tare:

— Tovarăși! Vă rog să vă depărtați cît se poate de grații, ba chiar să vă retrageți în galeriile laterale. Trebuie să producem o explozie... Cîțiva mai virstnici să rămînă lingă grații, iar restul să se adăpostească!

În galerie se afla o garnitură de vagonete, încărcată cu nisip și cu blocuri de piatră. După cîteva minute răsună o explozie și suflul ei se dovedi atît de puternic, încît vagonetele fură împinse înapoi, săriră de pe șine și începură să se rostogolească pe pantă în direcția spre care se îndreptau, ca o masă compactă, mii de deținuți. Weiss luă o grenadă, înlătură cămașa metalică de pe ea — aceea care împrășteie mii de schije — și o aruncă înainte, între șine, după care se culcă cu fața în jos, acoperindu-și capul cu mîinile. Din vagonetul atins de explozie zburau peste Weiss bucăți de piatră. Una dintre ele îi zdrobi mina cu care-și acoperise capul...

Disparația Hauptsturmführerului

Intr-un orașel din preajma lagărului se afla un spital german, care nu izbutise să se evacueze în întregime și fuseseră pus la dispoziția batalionului sanitar al unei unități motorizate sovietice.

Locuitorul politic al spitalului fu informat că în tunica lui Weiss se descoperise o legitimație de ofițer S.D. cu împuțerniciri speciale, semnată de Himmler, Müller, Keitel și Kaltenbrunner.

Intrucît îi fuseseră atinși nervii oculari, Johann fu operat de un chirurg oculist, chemat de pe front. Acesta îi spuse medicului curant că bolnavul avea nevoie de liniște absolută. Se luară, deci, toate măsurile pentru ca ofițerul S.D.

V. Kojevnikov

(Continuare în pag. 11-a)

COREGRAFIE

Simfonia la rampă

O veche prietenie îl leagă pe compozitorul Dmitri Șostakovič de Leningrad. Prin tradiție, primele audiții ale operelor lui au loc la Leningrad. Anul acesta, cum se știe, festivalul artistic „Noaptea albă”, organizat în marele oraș de pe Neva, a fost consacrat creației lui Șostakovič.

Deși sfera muzicii, această amicitie a fertilizat și soluții coregrafice. În 1961, maestrul de balet Igor Belski a creat pe scena Operei din Leningrad baletul „Simfonia Leningradului” pe muzica binecunoscutei compoziții a lui Șostakovič. Iar anul acesta, același Belski a tradus în limbajul dansului imaginile Simfoniei a unsprezecea.

Libertatea — Liudmila Kamilov

Șostakovič a compus Simfonia a unsprezecea în memoria eroice și dramatice pagini din istoria Rusiei care a fost revoluția din 1905, prima încercare — înăbușită din sînge — a proletariatului rus de a-și cuceri libertatea și drepturile.

Pornind de la această semnificație a lucrării, Igor Belski a făcut din poporul figura principală a baletului. Grupuri de dansatori și dansatoare evoluează mereu în scenă, simbolizînd mișcarea sinuoasă — crescîndă sau descreșcîndă — a valului revoluționar.

În mijlocul acestei mase anonime și fundamentale sînt prezente figurile alegorice ale Libertății, Speranței și Disperării, investite, în succesiunea lor, nu numai cu sensul istoric al evenimentelor petrecute acum mai bine de jumătate de secol, ci și cu cel simbolic pe care perspectiva timpului i l-a permis autorului.

Ca și în realitatea de acum jumătate de secol, Speranța se instalează pentru scurtă vreme în sufletele oamenilor, ajutîndu-i să ridice capul, să pună mîna pe arme pentru realizarea unui vis dorit cu ardoare. Dar ea este prea slabă și fragilă și Disperarea o înăbușe cu cruzime, silind oamenii să-și incovoie iar spinările, să fînguncheze iar în fața despotismului.

Dar ceea ce a părut definitiv unora din cei învinși pe baricadele revoluției a fost doar o aminare. De aceea finalul spectacolului este de un luminos și justificat

optimism: Libertatea e încolțită din toate părțile, zeci de țevi de armă sînt așintite spre ea. Dar nici una nu o poate ucide. Căzînd pentru o clipă, Libertatea se ridică iar, și mai mîndră, și mai fermă. Ea nu poate fi biruită.

Baletomanii și poliția

Ziarele engleze au relatat pe larg despre curioasa „luptă” care a avut loc între amatorii de balet londonezi și poliție. Întimplarea nu face decît să infirmă, încă o dată, legenda despre flegmatismul britanic, pe care numai inerția o perpetuează.

Îată ce s-a întîmplat. Mase urtașe de oameni s-au adunat în fața caselor de bilete de la „Royal Ballet Company” (care erau deschise în mod excepțional și duminică) pentru a obține locuri la spectacolele celebrului colectiv al Teatrului academic de operă și balet „Kirov” din Leningrad. În ciuda faptului că turneul în Anglia al trupei leningrădene începe abia în septembrie, admiratorii baletului sovietic au silit administrația teatrului să încalce tradiția și să deschidă casele cu aproape trei luni înainte. Numai că șirul era atât de lung încît amatorii de bilete ar fi trebuit să stea fără întrerupere două zile și două nopți pentru a intra în posesia prețioaselor bilete.

Dar poliția n-a putut îngădui în plină Londră, un rînd nesfîrșit de oameni care amenința serios buna desfășurare a circulației. Așa s-a declanșat „lupta”. De fiecare dată cînd patrulile polițienești își făceau apariția, rîndul se risipea. Dar entuziaștii nu s-au dat bătută. Ei și-au ales un „conducător” care a înmînat numere de ordine celor siliți să-și părăsească postul din pricina raidurilor poliției. Astfel că ordinea „internă” a șirului a fost păstrată cu strictețe și pasionații amatori de balet au reușit să-și procure bilete la spectacolele dansatorilor leningrădeni, așteptați cu vie nerăbdare.

TEATRU

Tinerețea lui Andreev

În 1908, Leonid Andreev a scris piesa „Zilele vieții noastre”, la baza căreia a stat o povestire autobiografică timpurie. Așa că „Zilele vieții noastre” sînt în bună măsură zilele tinereții lui Andreev.

Piesa surprinde atmosfera perioadei din ajunul primei revoluții ruse, cînd sufletul scriitorului era plin de încredere luminoasă în viitor. De aceea Andreev și-a zugrăvit eroii în culori calde, optimiste, făcînd din ei niște luptători devotați cauzei revoluționare.

De altfel, personajele piesei nu sînt rodul imaginației scriitoricești. Andreev a cunoscut astfel de oameni în Moscova a acestor zile. Ideile lor înaintate, incomode pentru autorități, îi conduceau deseori între zidurile închisorilor „Taganka”, „Butirok” și altele, de unde scăpau de obicei pentru scurtă vreme. În libertate ca și în reclusiune, ei visau, sufereau, muceau dăruindu-se cu abnegație slujirii viitorului.

Multe din faptele și întîmplările piesei — prietenia studentească, vestită pentru sinceritatea ei, destinul tragic al eroinei 01—01, dragostea personajului principal Gluhovțev pentru această fată „pierdută” — toate sînt adevărate, trăite de scriitor însuși. Andreev a pus multe elemente personale, multe idei scumpe lui în chipul lui Gluhovțev și ale altor studenți.

Studenții revoluționari au făcut o întregă epocă în literatura clasică rusă. Andreev adaugă și el câteva trăsături de penel la portretul creat de scriitori ca Herzen, Cernișevski, Turghenev. În piesa „Zilele vieții noastre” el pune în lumină umanismul, puritatea morală, generozitatea lor, manifestate în împrejurări mărunte și importante.

Aceste trăsături au fost accentuate și mai mult în spectacolul realizat de regizorul Boris Ravenskih la Teatrul „Pușkin” din Moscova. Eroii piesei sînt buni și sensibili, neînfricați și sinceri devotați unii altora. Și cu toate că aparțin timpului lor, ei respiră aerul viitorului.

Ravenskih a făcut din profilul tinerețului revoluționar rus, din relațiile lui reciproce, axul spectacolului. El a fost ajutat în această concepție de un colectiv actoricesc sensibil și inteligent.

CINEMA

Rolurile lui Kolea Burliaev

Kolea Burliaev a devenit popular după primul lui rol pe ecran, în filmul „Copilăria lui Ivan”. Băiatul firav și nervos, cu copilăria schilodită de război, care la vîrsta cînd ar fi trebuit să se joace inde-

Scenă din filmul „Liolka”. În rolurile principale L. Nercenko și D. Scerbakov

plinește primejdioase misiuni militare, a fost în interpretarea actorului adolescent realmente zguduitoare. După cum se știe, filmul „Copilăria lui Ivan” al regizorului Andrei Tarkovski (care a reprezentat debutul lui în lungmetrajul artistic) a cucerit marele premiu al Festivalului de la Veneția din 1962.

Dar tot la același festival a mai fost distins încă un film în care Kolea Burliaev deținea rolul principal: „Băiatul și porumbelul”, al lui Andrei Koncialovski. De fapt, acesta l-a descoperit pe interpretul de 14 ani, elev la o școală din Moscova, într-o împrejurare amuzantă.

Andrei Koncialovski, pe atunci student la Institutul unional de cinematografie, se pregătea tocmai să turneze „Băiatul și porumbelul” și era în căutarea interpretului. Într-o zi l-a văzut pe stradă pe Burliaev și a fost atît de impresionat de trăsăturile lui fine și expresive încît l-a oprit și, nici mai mult nici mai puțin, i-a propus rolul principal. Propunerea bizarului pieton l-a speriat pe băiat. Cu voce tremurîndă, acesta i-a cerut să se legitimizeze.

După ce lucrurile au fost puse la punct, a trebuit învinsă rezistența mamei lui Kolea, care voia ca băiatul ei să termine școala „normal”. În sfîrșit, s-a putut da primul tur de manivelă. Kolea Burliaev a turnat concomitent în „Copilăria lui Ivan” și „Băiatul și porumbelul”, contribuind, după cum am văzut, la afirmarea internațională a ambelor filme.

Dar succesul nu l-a amețit Kolea și-a continuat cu siliță școala și a fost totodată primit în trupa teatrului „Mossoviet”, unde a interpretat roluri în diferite spectacole, jucînd aiături de actori consacrați ca Vera Marețkaia, Rostislav Pliatt, Serafima Birman, regretatul Nikolai Mordvinov.

Și cineștii l-au solicitat mult. Burliaev a jucat în filmele „Judecata nebunilor”, „Fără teamă și prihană”, „Un joc dui”, „Furtuna”, „Taman”. Dar visul lui era să lucreze din nou sub conducerea regizorului Tarkovski, care i-a ocazionat întîlnirea cu primul său personaj. Realizarea acestui vis n-a fost deloc simplă. Pentru rolul lui Boriska din noul film al lui Tarkovski „Andrei Rubliov”, s-au prezentat aproape treizeci de candidați. Burliaev a trebuit să-și pună în joc tot talentul pentru a dovedi exigentului regizor că merită să-l aleagă pe el.

Astfel că, în momentul de față, Kolea Burliaev este un adolescent rus din veacul al XV-lea, căruia tatăl său, i-a incredințat pe patul de moarte prețiosul secret al turnării clopotelor

CONCURSUL INTERNAȚIONAL CEAIKOVSKI

Impresii din juriul de vioară

Concursul internațional Ceaiikovski, un deosebit de important eveniment muzical, s-a situat chiar de la înființarea lui printre întrecerile cele mai importante din lume.

Prima ediție a concursului a avut loc în 1958, la Moscova, cu două discipline: vioară și pian. Au participat 61 de instrumentiști din 22 de țări. Noi am avut doi laureați la vioară: Ștefan Ruha și Varujan Cozighian. La a doua ediție a concursului, în 1962, au participat 131 de muzicieni din 31 de țări.

În ziua de 30 mai 1966, în sala mare a Congreselor din Kremlin a avut loc festivitatea deschiderii celui de al treilea Concurs internațional Ceaiikovski, cu patru discipline: vioară, violoncel, pian și canto, cu 230 de participanți.

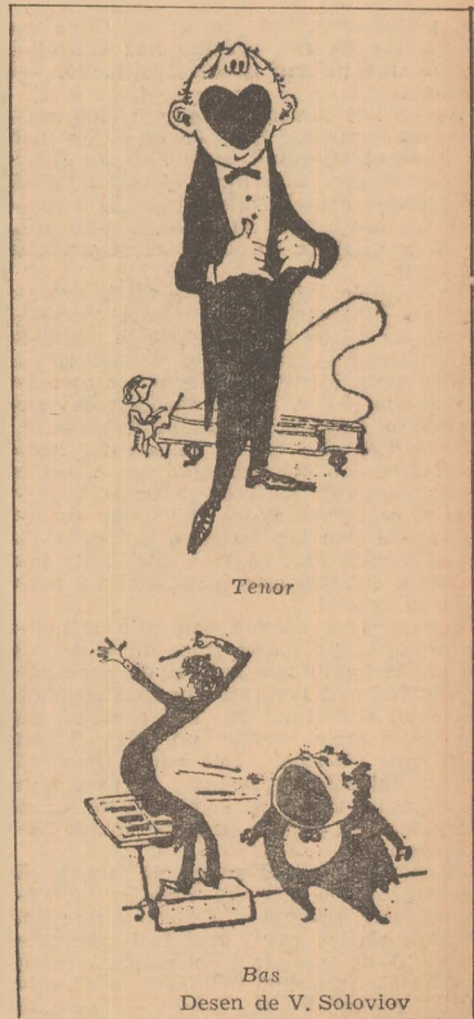
Am avut cinstea de a face parte din juriul concursului de vioară, care s-a desfășurat zi de zi, timp de trei săptămîni.

Prima etapă a avut un program în care se putea observa candidatul din punctul de vedere al stilului polifonic, clasic și al măiestriei violonistice; a doua etapă se concretiza în cunoașterea repertoriului modern și contemporan; în sfîrșit, ultima avea în program două concerte din care unul obligatoriu, Concertul de Ceaiikovski.

Pe lîngă premianții sovietici: Viktor Trețiakov, Oleg Kagan, Oleg Krisa, Ruben Agaronian și Zinovie Vinikov, am remarcat două violoniste japoneze, deosebit de talentate: Masuko Usioda și Ecco Sato. Pe prima, Masuko Usioda, o consider o artistă pe deplin formată.

Îmi amintesc cu multă plăcere cele spuse de președintele juriului de vioară, David Oistrach, la masa festivă dată la Kremlin. Ca răspuns la toaștă mea, în care subliniam dragostea publicului român pentru violonistul și omul Oistrach, acesta a vorbit despre reticența cu care a venit în România în 1945. Era prima țară străină în care concerta după război. „În această țară a lui George Enescu, a spus Oistrach, cînd maestrul mai concerta cel puțin de două ori pe săptămîină, am pășit cu o dublă stringere de inimă. Modul în care am fost primit de publicul român și de genialul muzician Enescu a constituit pentru mine impulsul de care aveam nevoie în viața mea de concertist”.

Prof. univ. G. Avachian

Tenor

Bas

Desen de V. Soloviov

arta

a

ETOLOGIE

Limbajul animalelor

ATENȚIUNE! ATENȚIUNE! Veți găsi nectar la CANTITATE MARE pe flori de LUCERNĂ la 300 DE METRI distanță într-o direcție care face un UNGHII SUDIC DE 30 GRADE cu traiectoria actuală a soarelui.

Unul din cele mai interesante este comunicarea în rândul albinelor care „vorbește” deci cu suratele ei. Ce cod folosește? Există două posibilități. În prima, când hrana se găsește la mai puțin de o sută de metri de stup, alina cercetașe execută un dans circular în jurul ei însăși. Într-a doua, dacă florile sînt mai departe, alina dansează exact DIRECȚIA și DISTANȚA. Ea descrie niște curbe rapide care seamănă cu cifra 8, pe cînd trupul ei intră într-un fel de transă. Culegătoarele îi urmăresc volutele și cu antenele lor fine îi palpează abdomenul. Cum reușesc ele să „înțeleagă” veștile pe care le aduce și care contează atît de mult pentru viața stupului? Cu cît dansul durează mai mult, cu atît este vorba de un depozit mai abundent. Natura lui rezultă din mirosul

verbală? Răspunsul este, după cît se pare afirmativ și se datorește în mare măsură unui etolog.*) Povestea sa este una din cele mai uimitoare, raportată în știința modernă.

De un timp cercetătorul obișnuia să pună la clocit ouă de gîscă sălbatică sub una domestică. Într-o bună zi a vrut să asiste la nașterea unui boboc: a mutat deci un ou în clocoitoare și l-a supravegheat. Ieșind din găoace, bobocul și-a ridicat ochii spre el, l-a privit atent și a început să gîgîie încetisor. Așa a debutat o aventură bizară. Etologul a realizat repede adevărul: bobocul îl lua drept maică-sa. Căci, după cum demonstrase tot el în repetate rânduri, la gîște, mama este primul obiect mișcător întîlnit la părăsirea oului. „M-am purtat ca și cum aș fi adoptat gîscuța, povestește savantul, deși în realitate ea mă adoptase pe mine. Am botezat-o Martina. Restul zilei mi l-am petrecut ca o mamă gîscă exemplară. Ne-am dus pe o paște cu iarba fragedă și am reușit să-mi conving copilul că un ou răscopt tocat și amestecat

răspindește de fiecare dată doar o cantitate infime. După 20 de ani de experiențe această substanță a fost sintetizată chimic! Este de ajuns să pui într-o câmpie un miligram pentru ca să se adune sute de fluturi.

Lucrările sînt urmărite cu un deosebit interes căci dacă vor putea fi extinse și la alte insecte, regiuni întregi vor fi curățate de dăunători cu ajutorul celorva molecule de mirosuri.

CIBERNETICĂ

Mașina
translator

„Prin urmare funcția X va fi unica soluție pentru ecuația Y care în prezența lui Z se transformă în W”. Cu toate că această frază nu se remarcă prin măiestrie artistică este bine cunoscută azi de tot colectivul de cercetători de la laboratorul condus de Gheorghe Cikoidze. Nici nu se putea altfel, căci ea a marcat începutul traducerii mecanice calificate din limba rusă în limba gruzină. Aceasta s-a întimplat de mult iar pînă la ora actuală specialiștii Institutului de electronică, automată și telemecanică al Academiei de Științe a R.S.S. Gruzine, au realizat traducerea cu ajutorul mașinilor a încă aproximativ 20 de fraze.

Cum s-a ajuns la această performanță? Laboratorul condus de Gheorghe Cikoidze efectuează cercetări lingvistice, studiază mecanismul diferitelor limbi, construiește modele cît mai apropiate de limba naturală. Pentru traducerea mecanică sînt necesare așa-numite modele active ale sistemului limbii, cunoscute sub denumirea de algoritm. În el sînt redată, într-o anumită concordanță matematică, tot felul de formulări și sensul lor.

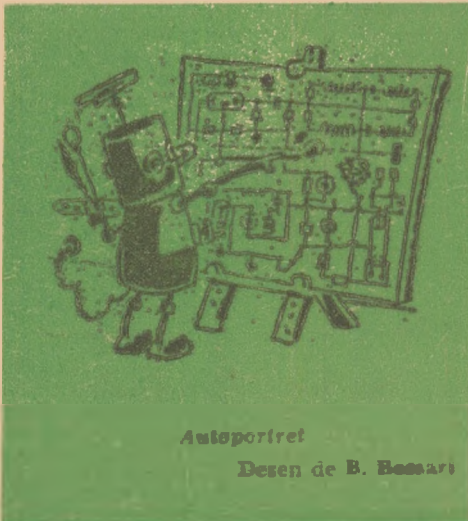
Formulările sînt mai întii traduse în limbaj matematic, acel mijloc care reflectă principalele funcții morfologice și sintactice ale limbii naturale. Urmează apoi faza formulării în limba în care se traduce. În această fază o parte a sistemului limbii este modelată ca activitate a ascultătorului în una din limbi iar cealaltă parte este și ea modelată ca activitate a vorbitorului în cealaltă limbă.

După ce au fost realizate cele două algoritme, unul de analiză a limbii ruse iar celălalt de sinteză a limbii gruzine, ambele se introduc în mașină. Și ajungem astfel în faza cînd mașina poate, în limitele posibilităților sale lingvistice și gramaticale, să traducă textul. Iată deci pe scurt drumul pe care îl urmează, în condițiile traducerii mecanice, textul de la o limbă la alta.

Rezultă de aici că problema nr. 1 a traducerii cu ajutorul mașinilor ar fi la ora actuală alcătuirea algoritmilor. Institutul amintit deține pînă acum algoritmul traducerii din rusă în gruzină precum și tot ce ține de analiza limbii gruzine. Sînt, de asemenea, în curs de elaborare programe pentru sinteza textelor din limbile rusă, germană și engleză care vor face posibilă traducerea din gruzină în celelalte trei limbi.

Pînă la sfîrșitul acestui an cercetătorii gruzini vor realiza o mașină translator cu misiunea de a transforma algoritmele de traducere cele mai complicate și voluminoase în programe. Mașina va prelua astfel munca dificilă și plicticoasă a celor ce alcătuiau pînă la ea programele. Tot o dată ea va îngădui organizarea unui experiment mai amplu de traducere din limba rusă în gruzină a unor texte din domeniile matematicii și automaticii.

Iar ca o etapă mai îndepărtată pe calea spre automatele înzestrate cu „logică”, cercetătorii gruzini își propun să oblige mașina să alcătuiască referate. După ce va parcurge un text într-o limbă, mașina va concepe referatul în aceeași limbă sau în alta.

Autoprotiect
Desen de B. Bismari

*) Specialist în etologie: ramură a zoologiei care studiază obiceiurile animalelor.

S

știință

ELECTRONICĂ

Tranzistori
din diamant

De fiecare dată cînd specialiștii reflectează la fenomenele care stau la baza semiconductorilor sau, dacă preferați, tranzistorilor, ei ajung la concluzia că remarcabilele proprietăți electronice de care dispun se datorează faptului că atomii lor au o coroană exterioară cu 4 electroni. Mai puțin de 4 electroni periferici, și corpurile sînt bune conductoare; mai mult de 4, și devin izolante. Cu 4 electroni ele sînt semiconductoare și, potrivit impurităților din cristale, își schimbă proprietățile față de curentul electric.

Siliciul și germaniul se situează, deci, în aceeași coloană, a patra, a tabloului de clasificare periodică a elementelor. Și atunci, s-au întrebat specialiștii, de ce carbonul, sub forma lui cristalină și pură, diamantul, nu ar fi și el un semiconductor, mai ales că se află în capul celei de a patra coloane. Unii au încercat să explice faptul prin aceea că e greu să introduci impurități în cristalele unui diamant. Lucrurile s-au schimbat, însă, de cînd oamenii de știință au reușit să obțină pe cale artificială diamantele necesare industriei.

Fizicienii știu de multă vreme că unele diamante, deosebit de pure, pot fi folosite în electronică. Dar, printr-un curios capriciu al naturii, tocmai diamantele albastre, cele mai rare și costisitoare din toate gemele prezintă această interesantă proprietate. Dificultatea constă în faptul că substanțele folosite sub formă de urme pentru a cataliza cristalizarea carbonului la presiune înaltă fac diamantele de sinteză improprii oricărei utilizări electronice. Așadar, procesul de fabricare a trebuit modificat și găsite noi impurități care să permită această cristalizare, dar care în plus să „îndoape” semiconductorii.

Un alt cristal urmează să-și facă apariția în acest domeniu: „borazonul”, o nitruură de bor, aproape la fel de dur ca diamantul și care e folosit în multe direcții. De ce se străduiesc oamenii de știință să găsească cristale a căror sinteză e așa de dificilă, cînd germaniul și siliciul pot fi cristalizate fără dificultăți? Pentru că proprietățile electronice ale primului dispar la temperatura de 90° iar ale celui de al doilea la 150°, ceea ce reprezintă un handicap serios în multe utilizări, mai ales în domeniul astronauticii sau aviației supersonice. Trezindu-se de la siliciu la diamant, cu alte cuvinte la carbon, se realizează un salt și mai important decît trecerea de la germaniu la siliciu.

În decursul unei vieți de 4-5 săptămîni, alina exercită pe rînd șase funcții, în care folosește diverse modalități de comunicare.

nectarului adunat de cercetașe. Cu o aproximație de trei grade, axa dansului indică direcția iar numărul opturilor — distanța.

Astăzi toți oamenii de știință sînt convinși că animalele își transmit informații cu ajutorul atitudinii, sunetelor sau chiar al mirosurilor. Mai mult încă, datorită progreselor senzaționale făcute de tehnicile de înregistrare în ultimii zece ani, ei au început să exploreze acest univers fantastic.

Pe treptele inferioare ale scării evolutive s-a descoperit o comunicare chimică. Există un soi de mucegai care se situează între regnul vegetal și cel animal și își începe viața ca niște celule libere asemănătoare amibelor. La un moment dat ele secretează o substanță denumită acrazină, care atrage alte celule, în așa fel încît se formează o colonie. Apoi unele celule se diferențiază înălțîndu-se pe mici tulpini și producînd sporii. Cînd s-au maturat, sporii dau iar naștere la amibe libere. Rezultă deci că la aceste ființe informația chimică este indispensabilă perpetuării speciei.

Comunicarea vizuală sau prin atitudine se întîlnește foarte frecvent. O seamă de păsări își înfoaie gulerul de pene colorate cînd sînt supărate sau cînd își apără domeniul și intrușii se feresc atunci de ele. Căprioarele adoptă un mers special cînd simt pericolul; cele adulte răspund semnalului luînd-o la fugă, pe cînd puii se culcă la pămînt și camuflați de haina lor pătată au toate șansele să treacă neobservați.

Se știa de mult că animalele reușesc să înțeleagă unele indicații verbale. Elefanții, de pildă, execută 20 de ordine diferite. Zoologii citează cazul unei foci care pricepea 20 de cuvinte; cimpanzeii merg pînă la 60. Inseamnă însă aceasta că animalele comunică și între ele pe cale

cu urzici este o hrană excelentă... Martina era foarte legată de mine, căci se temea să nu fie părăsită. Mă urma peste tot și era în culmea fericirii cînd eu lucram iar ea se putea ascunde sub biroul meu. Nu avea prea multe pretenții: îi ajungea dacă-i răspundeam printr-un mormăit nearticulat cînd mă întreba dacă mai sînt acolo. Ziua, asta se întîmpla la fiecare două minute, noaptea, la fiecare oră.”

Mai mult încă, pînă la urmă etologul a fost adoptat de un cîrd de gîște! Sînd zile întregi culcat pe cîmp și observîndu-le, a reușit să le înțeleagă și să le imite limba, să „vorbească” cu ele și chiar să le dea ordine. Astfel, o serie de șapte silabe (ga ga ga ga ga ga ga) înseamnă: „rămînem aci pentru că e bine”; șase silabe: „să înaintăm încet, căci pașiștea e săracă”; la cinci silabe mersul se accelerează. Două silabe, pronunțate energic, anunță că gîsca își ia zborul.

Lăcustele și greierii comunică prin țîriitul lor bine cunoscut. Numai în cazul primelor au fost înregistrate pe bandă de magnetofon 500 de sunete diferite. Pentru a demonstra acest fapt multă vreme contestat, s-a făcut o experiență extrem de simplă: un mascul a fost pus să „telefoneze” unei femele; fără nici o ezitare, aceasta și-a dat consimțămîntul încercînd chiar să se strecoare în receptorul aparatului.

Alte insecte comunică prin intermediul mirosurilor. Astfel, fluturile de mătase descoperă urma femelelor pe o rază de cîteva sute de metri. Experiențe în curs par să dovedească că ele își pot trimite semnalele pînă la cîteva kilometri, deși nici una nu posedă mai mult de o milionime de gram dintr-un parfum subtil și

depășească a 30-a parte dintr-o atmosferă. În experiențele lor, cercetătorii s-au străduit să obțină între partea inferioară, susținătoare, a vehiculului și inegalitățile suprafeței, fie apă sau sol, o etanșitate cât mai apropiată. Cu toate progresele înregistrate în această direcție, însă, e greu de conceput că o astfel de navă, desfășurând viteze între 50—100 noduri pe oră, ar putea rezista unor valuri înalte de câțiva metri.

O dată cu primele zboruri și chiar înainte de cel al primului hidroavion, numeroși inventatori s-au gândit să folosească pentru sustentanța navelor forțele hidrodinamice, exercitate asupra unei aripi imersate. Raportul dintre sustentanță și înaintare urma să fie, în asemenea împrejurare, același ca în aer, cu alte cuvinte net superior aceluia unui fund de cocă hidroplanând la suprafață. Pe de altă parte, la viteze mari, o aripă de suprafață moderată era considerată suficientă să susțină chiar și o navă grea. Până la aplicarea în practică a acestei idei, adică incorporarea în masa unei nave a unui dispozitiv de aripi imersate care s-o mențină în întregime deasupra apei după atingerea unei anumite viteze, au trebuit însă să mai treacă câțiva ani. Cercetătorii au studiat mai multe tipuri de nave, care urmau să deplaseze, deocamdată, câteva zeci de tone. O dată realizate, ele au fost supuse la probe și folosite la început pe marile lacuri și fluvii precum și pe unele linii de cabotaj, adică de navigație pe lângă țărm.

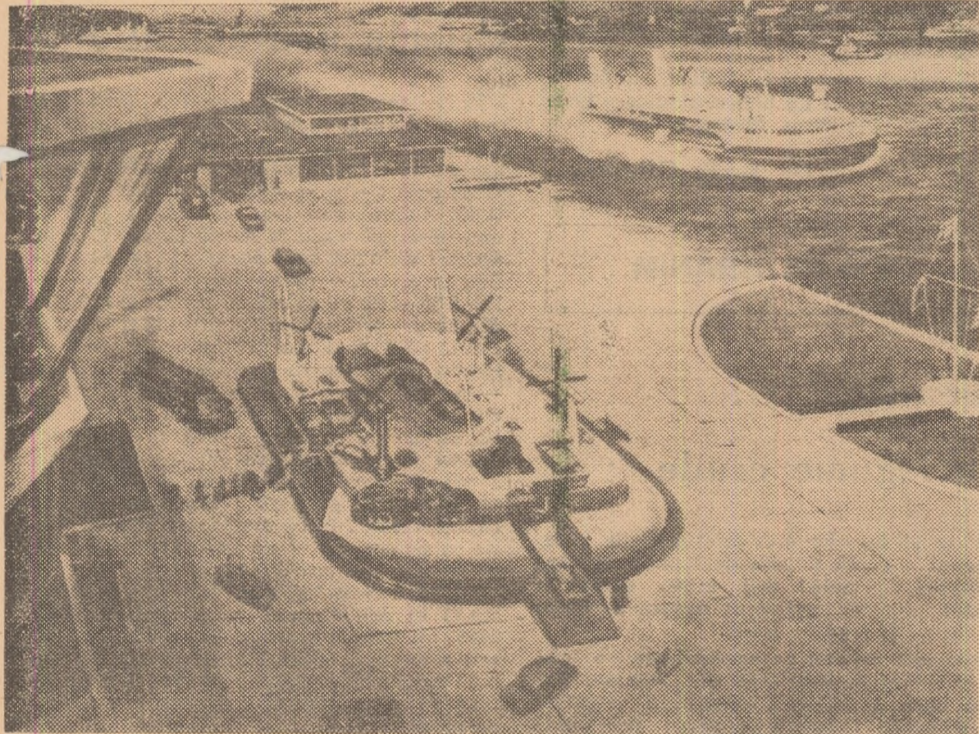
Dar iată că specialiștii în construcții navale au mai elaborat, recent, și o altă formulă, anume aceea a aripilor submarine sau hidroschiurilor ridicate sau imersate după voința echipajului sau nevoile navigației. Nava, care va fi supusă în curând la probă, e caracterizată de o lungime și o lățime de aproximativ 63 și respectiv 12 metri și va fi dotată, în vecinătatea centrului de gravitate, cu două „hidroschiuri“ laterale cu elici, ce vor putea fi ridicate și coborâte hidraulic. Imersate, ele asigură alături sustentanța la viteze mari, cât și stabilitatea laterală. Un alt hidroschiu instalat la pupa și de dimensiuni mai reduse ar urma să servească pentru stabilitatea longitudinală. O dată însă ridicate la suprafață, nava va fi propulsată de elicele acționate de două puternice motoare Diesel. Specialiștii preconizează că noul tip de navă va putea atinge o viteză de 40 de noduri, chiar și pe mare agitată, depășind astfel toate tipurile cu pernă de aer sau aripi imersate construite până în prezent. Deși deocamdată nu reprezintă decât un prototip ale cărui performanțe pot fi îmbunătățite, navei cu hidroschiuri i se prevăd de pe acum numeroase aplica-

TEHNICA NAVALĂ

Vitezele cutreierătorilor ai mărilor

Cu pernă de aer sau aripi imersate? De la o vreme ambele tipuri de nave funcționează într-o serie de țări, printre care și Uniunea Sovietică, și au început să-și câștige cinstirea lor credincioasă. În Anglia cele cu pernă de aer asigură serviciu regulat între diferite localități, ba chiar traversează Canalul Mincii. În ce privește tehnica navală sovietică, aceasta a preferat sustentanța pe aripi imersate, aplicată de câțiva ani încoace îndeosebi la o serie de importante unități ce navigă pe Volga.

Se ridică, însă, întrebarea: de ce cele

Deocamdată în proiect, miine poale pe apele oceanelor.

mai rapide nave clasice, cargouri sau pachetoturi, nu reușesc să atingă viteze de croazieră mari? Intervine aici o problemă de relație între viteza și lungimea unei nave, dacă constructorii urmăresc ca aceasta să fie economic exploatabilă. Cu alte cuvinte e vorba de sistemul de valuri care însoțește nava în cursă, opunându-i rezistență la înaintare. Pentru a realiza o performanță de 32 de noduri pe oră (un nod este egal cu o milă marină, adică 1852 m) și deci a întreprinde o traversare economică, marile transatlantice au trebuit să capete lungimi de 300 m!

Sustentanța pe pernă de aer substituie rezistenței hidrodinamice a navei o rezistență pur aerodinamică, bineînțeles în limitele unei mări liniștite ale cărei valuri să nu prilejuiască contactul cu apa. Suprapresiuni foarte ușoare, stabilite sub vehicul, sînt suficiente pentru susținere. De pildă, pentru suportarea unei încărcături de aproximativ 37 000 kg aparținând unei nave de 23,5 m lungime și 111,5 m.p. suprafață portantă, presiunea mijlocie produsă sub vehicul nu are nevoie să

cații practice, printre care, în principal, transportul mărfurilor și pasagerilor pe distanțe lungi și pe mări cu valuri mari.

ASTRONOMIE

Există stele normale?

Până acum vreo douăzeci de ani, compoziția chimică a Universului părea astromomilor omogenă și invariabilă, hidrogenul, principalul ei component, și heliul (în proporție de 20 la sută) definind-o în părțile ei esențiale. Și tot potrivit părerilor ce precumpănau atunci, metalele și

elementele grele reprezentau aproximativ 1/10.000 din numărul atomilor componenți ai maselor stelare.

Astăzi se constată, însă, că între stele există o mare diversitate în compoziție. Așa încît, în momentul de față, specialiștii se întreabă în ce măsură se mai poate vorbi, în genere, de stele normale?

În afară de aceasta se constată variații ale constituției chimice chiar în interiorul unei stele date. De exemplu, fierul e mai abundent în coroana decît în fotosferă Soarelui, iar litiul pare mai concentrat în petele solare decît în regiunile nepătate.

În fața unor astfel de probleme, astronomii sînt de părere că ar trebui reluată o discuție fundamentală, anume aceea asupra metodelor de obținere a caracteristicilor compoziției chimice. Căci dacă, în unele cazuri, diferențele de compoziție sînt într-adevăr reale și pot fi explicate de o teorie fizică coerentă, în schimb, în alte cazuri, se pare că aceste diferențe nu sînt pricinuite decît de o reprezentare imperfectă a stelei în calculele care au permis determinarea coeficienților. O revizuire a metodei ar urma, deci, să permită reducerea unora din deosebirile greu de înțeles.

PSIHLOGIE

Singurătatea și halucinațiile

Halucinațiile și iluziile nu sînt apanajul exclusiv al oamenilor bolnavi. O îndelungată izolare de lumea înconjurătoare, zborul de unul singur la mare înălțime sau pur și simplu o imaginație fecundă pot provoca o senzație de desprindere de realitate, însoțită de tulburări auditive și vizuale, mai exact de formarea unor imagini false, care fie că nu sînt determinate de excitanți externi concreți, fie că aceștia sînt percepuți eronat.

Zburind deasupra Tibetului, cosmonautul american Gordon Cooper a declarat că a văzut, cu ochiul liber, case și alte construcții, deși de la înălțimi cosmice ochiului îi este cu neputință să distingă asemenea amănunte. Există o vastă literatură descriptivă a halucinațiilor, dar natura lor nu e încă pe deplin cunoscută. Unii oameni de știință le consideră reprezentări neadecuate ce nu se supun nici unui control, alții socotesc că sînt condiționate reflex, adică pricinuite de perceperea alterată a unui excitant subconștient. Oricum, faptul că apariția lor la oamenii sănătoși poate avea urmări grave — în aviație, de pildă, se cunosc accidente provocate de halucinațiile pilotului — cit și perspectiva zborurilor cosmice îndelungate fac ca acest nedorit însoțitor al singurătății și monotoniei să revină cu stăruință în atenția psihologilor și psihiatrilor. Pentru a studia posibilitatea evitării lor, cit și pentru a le diferenția de iluzii, în Uniunea Sovietică au fost efectuate o serie de experiențe în surdocamere, experimentații fiind aleși dintre oameni perfect sănătoși, între 20 și 30 de ani.

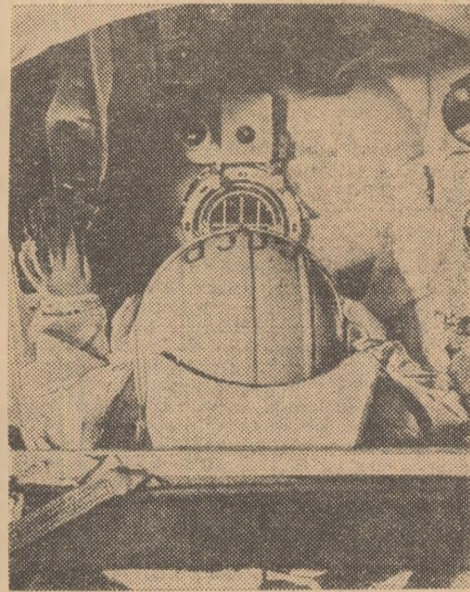
...Peste 10 zile de totală singurătate. În încăperea nu pătrunde nici un sunet, nici o rază de lumină în afară de cele prevăzute pentru experiență. Cel mult 4 ore de activitate pe zi. Microfoane sensibile și o instalație de televiziune permit celor din afară să urmărească comportarea tinărului „singuratic“. Din cînd în cînd în liniștea încăperii pătrund diverse sunete pe care experimentatul trebuie să le descrie amănunțit la microfon. După vreo 15 zile, are loc eliberarea din recluziune și confruntarea percepțiilor auditive ale experimentatului cu realitatea.

Așa s-a putut constata că ori de cîte ori semnalul sonor era însoțit de o descriere a ceea ce se petrecea în afara surdocamerei, experimentatul a stabilit corect natura sunetelor. Cînd ele i-au parvenit însă pe neașteptate, a reacționat greșit, ajungînd chiar să confunde duduiul unui motor electric cu... un cîntec al lui Robertino Loretti.

La sfîrșitul unei experiențe de acest tip tinărul T. a declarat că începînd din ziua a 10-a a avut senzația că în spatele fotoliului lui stă cineva. Deși era ferm convins că în surdocameră nu se afla nimeni în afară de el, nu s-a putut dezbăra de acea neplăcută senzație. Și totuși explicația fenomenului e simplă: la baza senzației tactile a stat curentul de aer produs în spatele fotoliului de sistemul de ventilație pe care simțurile experimentatului, ascuțite de condițiile neobișnuite, l-au interpretat greșit.

Amîndouă cazurile de mai sus, clasificate de specialiștii în categoria iluziilor, pot fi evitate printr-un supliment de informații. Dar halucinațiile? Experiențele de lungă durată în surdocamere au arătat că oamenii cu un sistem nervos echilibrat suportă singurătatea fără alterări psihice dăunătoare sănătății. Așa-zisele halucinații care apar în timpul antrenamentelor de singurătate sînt eidetice, iar eidetismul

(reproducerea vie, aproape fotografică a imaginilor) nu e nicicînd un fenomen patologic, ci unul specific oamenilor cu imaginație bogată. Goethe, de pildă, avea darul „să vadă“ trandafiri înflorînd chiar și pe masa lui de lucru; povestitorul Hoffmann, pentru a se descotorosi de imaginile vizuale vii ale eroilor săi, care îi apăreau în procesul creației, o ruga pe so-

O probă dificilă: antrenamentul singurătății

ția lui să nu plece de lângă el; Beethoven nu scăpa de obsesia imaginilor auditive decît stropindu-se cu apă rece.

Și, în sfîrșit, mai există o categorie de așa-zise false halucinații, provocate de confundarea viselor cu realitatea. „La 24 decembrie, ora 13 și 30 de minute în surdocameră a intrat prietenul meu E.“, a notat în jurnal un cosmonaut în perioada de antrenament. Dar la acea dată prietenul lui nu se afla în localitate, iar înregistrarea biocurenților creierului a arătat că, la ora indicată în jurnal, cosmonautul a ațipise...

FIZICĂ

Recordul cîmpului magnetic

Există o forță creată de om care ar putea să depășească presiunea gigantică din centrul Pămîntului? Da, forța aceasta provine din interacțiunea cîmpului magnetic de 25 milioane gauss, un adevărat record în materie realizat de specialiștii sovietici, cu curentul creat de el însuși. Mai trebuie spus că forța exercită o presiune de 25 milioane de kilograme pe centimetrul pătrat, fiind, prin urmare, de 10 ori mai mare decît presiunea din inima planetei noastre.

Presiunea magnetică foarte înaltă, realizată de un grup de fizicieni sub direcția îndrumare a acad. Saharov, deschide perspective ademenitoare pentru studierea proprietăților materiei la presiuni asemănătoare celor din diverse corpuri cerești. Pe de altă parte, ea va fi folosită în modelarea unor fenomene astrofizice. În experiențele cercetătorilor sovietici, de pildă, presiunea cîmpului magnetic a accelerat o plăcuță metalică pînă la viteza de 100 kilometri pe secundă. Ea a zburat deci mai repede decît orice meteorit. Prin ciocnirea plăcuței de un obstacol se naște o presiune de peste 100 milioane de kilograme pe centimetrul pătrat.

Dar și mai de perspectivă este folosirea generatoarelor de cîmpuri magnetice prin explozie în scopul creării de acceleratoare foarte puternice de particule elementare. În principiu, cu ajutorul exploziei fizicienii pot obține cîmpuri magnetice care să accelereze nucleele atomilor de hidrogen, în speță protonii, pînă la energii de zeci de ori mai mari decît energia particulelor din cele mai puternice acceleratoare moderne. Este adevărat că în acest caz nu ar fi suficientă o explozie obișnuită, ci una termoneucleară de putere medie. Aceasta, la rîndul ei, ar necesita crearea de instalații subterane care să nu permită ajungerea produselor radioactive la suprafață. Firește, s-ar putea pune întrebarea: ar fi oare rentabilă o asemenea instalație? Calculele preliminare au arătat că ea ar permite să se obțină în cursul unei singure experiențe o cantitate mare de informații științifice extrem de prețioase. Prin urmare nu poate fi vorba de nerentabilitate.

În sfîrșit, energia electromagnetică s-a dovedit mult mai ieftină decît bateriile cu condensatoare de aceeași putere. De aceea se preconizează utilizarea ei și în instalațiile de comunicații la distanțe cosmice.

Poșta medicului

H. CONSTANTIN-Timișoara: Afecliunea de care suferiți se va vindeca, însă tratamentul ei (uneori chirurgical) nu se poate dirija prin corespondență. Numai medicii specialiști care v-au stabilit diagnosticul pot institui sau modifica tratamentul, care necesită răbdare și optimism.

B. A. NICOLAI-Com. Turceni, reg. Oltenia: 1) Cercetătorii sovietici M. S. Margulis, A. K. Subladze și G. Gaidamovici au demonstrat originea infecțioasă virotică a sclerozei în plăci, reproducând boala la păsări cu virusul izolat. La aceasta se asociază factori alergici sau traumatici. Tratamentul antiinfecțios în cursul puseurilor acute constă astăzi, cu rezultate spectaculoase, în administrarea de corticosteroizi (supercortizol) 30—50 mg. pe zi timp de 10—15 zile, sub protecția antibioticelor, ca aureociclina sau eritromicina în doză de 2—3 g/zi. Se mai asociază medicamente antialergice (lactat de calciu 1,50 g/zi sau hiposulfid de sodiu, o fiolă/zi), Histamin, o injecție intradermică la două zile. În perioada dintre puseuri, se administrează relaxante musculare de tip Relaxil 3—4 tablete pe zi, Robaxin 1,5 g pe zi, Paraflex 0,75 g pe zi. Toate acestea, firește, la indicațiile și sub controlul permanent al unui medic specialist; 2) Durerile la genunchi sînt o consecință a afecțiunii principale.

LUCIA ELENA — Bacău: Este posibil ca vederea dv. să se îmbunătățească și să puteți renunța la ochelari mai ales că aveți doar — 1 dioptrie. În orice caz, la 6 luni faceți cite un control la oftalmolog.

NICULAE S. NICULAE — București: Copilul dv. suferă probabil de o afecțiune denumită „rău de mișcare”. Vă recomandăm să faceți un consult pentru precizarea diagnosticului la medicul specialist pediatru din Policlinica dv. teritorială.

D. C. — București: 1) Sulfamidele inactivează acțiunea gerovitalului. Prin urmare, în perioada curei trebuie să întrerupeți tratamentul cu tolbutamid. 2) Pentru tratamentul varicelilor: Varicocid administrat la nivelul varicelilor și Veinotrope M și F, draguri. Ambele medicamente nu se eliberează decît pe bază de prescripție medicală.

P. R. — Cluj; PLOPU CONSTANTIN — București; I. N. D. — Iași; CIMPINEANU L. — Cîmpina; L. L. — Lugoj; P.F. — Lăpuș; ION COPREANU — Năsău: Asemenea „accidente” și eșecuri sînt frecvente în condițiile expuse de dv. Recomandăm un tratament cu fortifiante ale sistemului nervos: vit. B₁ fortissimum 10 fiole lunar (1 la 2 zile) asociată cu Fosfobion inj. Iar pe gură vit. B₆ 1 fiolă pe zi (10-15 lunar), Remineron 3 Igte pe zi și Madiol tablete, 3 pe zi (de supt în gură). Cura trebuie urmată minimum 3 luni, dar în acest timp încercați mereu.

CLIVIA — Constanța: 1) Instabilitatea psihomotorie este destul de frecventă la copii și produce necazuri de felul celor expuse de dv. Tratamentul nu este întotdeauna eficient, dar el trebuie făcut susținut, mai ales în perioada pubertății. Uncori după această vîrstă, fenomenele se amendează de la sine. În caz contrar, trebuie să vă consolați că fiul dv. nu va călca pe urmele bunicului sau ale mamei. 2) Nu, nu e vorba de altceva decît de o dispoziție temperamentală desigur ereditară.

FLORICA A. — Timișoara: 1) Impotriva tenului gras cu comedoane se recomandă spălături cu apă fierbinte și săpun apoi fricțiuni cu următoarea soluție degresantă: Rp. Sulf precip. 5 g + Oxid de zinc 5 g + Camfor trit. 1 g + Traqacanth, 1,5 g + Aqua calcis ad 200 ml. Pe pielea astfel curățată (eventual puteți face și o baie de aburi a feței), aplicați următoarea mască cosmetică: Rp. Gelatină 10 g + Apă 210 g + Talc 20 g + Caolin 120 g + Camfor 0,1 g + Alcool 2 g. Se topește gelatina în apă, apoi se adaugă celelalte componente. Pe toată durata aplicării veți sta culcată. După 20-30 de minute se scoate masca cu apa caldă și se aplică crema „Sanda”. 2) Rău ați făcut că v-ați smuls sprincelele. Acum n-aveți altă soluție decît să utilizați un dermatograf negru sau brun. Aplicați cu el o linie în forma și grosimea naturală a sprincenelor, potrivindu-le ușor după măsura gurii. 3) Pentru creșterea genelor pensulați-le cu ulei de ricin proaspăt.

C. DUMITRU — Simeria: 1) Combateți constipația printr-un regim bogat în lapte bătut, iaurt, compot de prune, miere (1-2 lingurițe dimineața pe stomacul gol), laxative ușoare (de exemplu, magnezia uscată + lactoză, cite 20 g. 1-2 lingurițe înainte de culcare) sau ceai laxativ antihemoroidal. Evitați condimentele și alcoolul, precum și sedentarismul. Local: băi calde de șezut după scaun și 1-2 supozitoare seara de Hemorzon. În cazul că hemoroizii nu se retrag, tratament sclerosant sau chirurgical.

Fără cuvinte
Desen de A. Aliohinsev

Un moment încordat — bisturiul minuit cu abilitate de neurochirurgul A. Amtunov a pătruns pînă la creier.

TEMĂ DE SEZON

Prevenirea și combaterea dizenteriei

Bolile acute ale tubului digestiv se întîlnesc mai frecvent în lunile călduroase. Dintre aceste boli dizenteria acută sau bacilară — cum i se mai spune — se localizează în intestinul gros al persoanelor de orice vîrstă, dar mai ales la copii și provoacă suferințe întregului organism. Dizenteria este o boală contagioasă, în care după 2—3 zile de la infecție apar scaune moi, diareice, cu mucus și sînge, stare de oboseală, creșterea temperaturii. În formele ușoare de boală sîngele poate lipsi din materiile fecale și temperatura poate rămîne normală.

Agentele patogeni ai dizenteriei sînt cîteva specii de bacterii din grupul Shigella: Shigella Flexneri, Boyd și Soone.

Căile de propagare ale dizenteriei sînt diverse. Muștele pot transporta microbii de pe obiectele infectate pe produsele alimentare, în apă, în mîncarea gătită, pe veselă. Fructele, legumele, verdețurile și zarzavaturile insuficient spălate pot constitui o sursă de infecție importantă. La fel orice aliment care nu a fost ferit de muște și praf, laptele și derivatele sale infectate de mulgători sau de cei care-l manipulează (dacă sînt purtători de bacili dizenterici), apa din riuri și lacuri, gheața naturală etc. Un rol deosebit în transmiterea dizenteriei îl au mîinile murdare.

Pentru prevenirea îmbolnăvirii de dizenterie, este foarte necesar să se țină seama de următoarele recomandări:

1. Fructele, legumele, verdețurile și zarzavaturile se vor consuma numai după o prealabilă spălare în citeva ape.
2. Alimentele vor fi ferite de praf, muște, gîndaci, furnici și șobolani, deoarece, aceștia sînt principalii „cărăuși” ai bacililor dizenterici (pe lingă alte numeroase microorganisme).
3. Înainte de mese, chiar și înainte oricărui gustări și ori de cite ori ne murdărim, mîinile vor fi spălate bine cu apă și săpun.
4. Pentru băut și prepararea alimentelor se vor folosi numai apa potabilă de la robinet sau din fîntîni igienice, controlate bacteriologic.
5. La primele semne de dizenterie sau suspiciune a bolii (scaunul caracteristic, cu mucozități și sînge, se poate „diagnostică” ușor chiar de profani) se va apela la medic. Există tendința dăunătoare la unii bolnavi de a-și ascunde această boală, ceea ce constituie un pericol atît pentru sănătatea lor cit și a celorla din jur pe care îi pot infecta.
6. Pînă la venirea medicului persoanele care vin în contact cu bolnavul se vor spăla bine pe mîini ori de cite ori ating vreun obiect folosit de acesta. După folosirea closetului, el trebuie dezinfecat cu soluție de cloramină 2%. De asemenea se vor dezinfecța mîinile (de exemplu cu o soluție de cloramină 1%). Bolnavul va avea veselă separată, care va fi fiartă după folosire.

7. Pînă la examinarea bolnavului de către medic se va suprima orice alimentație și nu se va face uz de nici un medicament. În primele 24 de ore bolnavul are voie să ia doar apă fiartă și răcită, ceai de mentă sau tei îndulcit cu zaharină, zeamă de orez, supă de morcov sărată, strecurată. Se vor putea aplica pe abdomen comprese cu apă caldă, stropite cu puțîn alcool medicinal.

8. Dizenteria necesită izolare obligatorie în spitalele de boli contagioase imediat după precizarea diagnosticului.

Dr. L. S. Grigоров

CUM NE HRĂNIM

Sucurile de legume crude

Vara și toamna sînt anotimpurile care, oferind o gamă bogată de legume și zarzavaturi, permit, mai mult, decît în restul anului, aplicarea ușoară a curei de sucuri de legume crude.

Sucurile respective conțin aproape toate substanțele nutritive din legume. Ele sînt ușor de digerat bogate în vitamine și fermenți (reprezintă sursa principală de vitamină C, provitamină A, vitamină K, vitamină P și acoperă 20—30% din trebuințele organismului pentru unele vitamine din grupul B). Sucurile de legume sînt de asemenea bogate în săruri de potasiu, ceea ce permite dezintoxicarea organismului, ameliorează funcția renală, crește cantitatea de urină și eliminarea substanțelor toxice. Conținutul mare în săruri de calciu conferă acestei alimentații acțiune mineralizantă și antidecalcifiantă, iar prin cumulul de săruri de calciu și potasiu se modifică reacția urinei către alcalinitate, necesară în dieta litiaziei renale cu urați.

Sucurile de legume sînt utile la orice vîrstă, dar în special la copii, bolnavi și convalescenți. Ele se prepară simplu, storcînd în tifon sau strecurătoare fină legumele date la răzătoare. Sucurile de legume proaspete se consumă fie adăugate la mîncărurile gata preparate, realizîndu-se astfel o adevărată „îmbogățire” a hranei, fie bătute, ca atare.

SUCUL DE ROȘII este foarte gustos simplu sau cu sare și piper măcinat. Într-un pahar de suc de roșii (200 ml) se găsesc 30 ml vitamină C, 2 ml caroten, săruri de potasiu, sodiu, calciu, fier, fosfor și iod.

SUCUL DE MORCOVI — din 100g morcov curățat și ras se obțin 65g de suc. Morcovul ras se stoarce, iar sucule se folosește în stare pură sau după ce se adaugă sirop de zahăr și eventual suc de lămîie.

SUCUL DE CASTRAVEȚI ȘI SALATĂ se prepară din castraveți proaspeți și salată verde. Castraveții se dau prin răzătoare iar salata se toacă mărunt înainte de a se stoarce. Din 100 g de castraveți se obțin 75 g suc, iar din 100 g salată, 30 g. suc.

SUCUL DE CARTOFI se obține din cartofii cruzi curățati, dați pe o răzătoare fină. Se storc într-o sticlă care se infundă imediat cu un dop șlefuit, și se lasă o oră pentru a se depune amidonul. Sucul se toarnă apoi cu grijă într-o altă sticlă, care se astupă tot cu un dop șlefuit. Sucul de cartofi se poate amesteca cu suc de răchițele. Pentru îmbunătățirea gustului se adaugă zahăr și vanilină. Din 200 g cartofi se obțin 75 g suc.

Sucurile de legume trebuie preparate numai pentru o zi; ele se păstrează la rece, în borcane de sticlă acoperite.

Dr. A. I. Rubinov

NOȚIUNI DE PUERICULTURĂ

Crizele nou-născutului

În primele zile după naștere greutatea nou-născutului înregistrează, timp de trei-patru zile, o scădere treptată. Această scădere, care este normală (fiziologică), reprezintă cam 5—10 la sută din greutatea inițială. Astfel, dacă s-a născut cu 3000 g, nou-născutul poate să scadă cu 300 g. Scăderea fiziologică se datorește în special golirii intestinului prin eliminarea meconiumului (100—200 g) și urinei, pierderii de apă din corp, precum și alimentației insuficiente pînă cînd mama ajunge să aibă suficient lapte pentru supt. Din ziua a patra — a cincea după naștere, copilul începe să crească în greutate, astfel încît nou-născutul atinge cel mai tirziu în două săptămîni greutatea de la naștere. Dacă pînă în ziua a paisprezecea pruncul nu și-a recîștigat pierderea în greutate, înseamnă că este subalimentat (fie că mama are lapte puțîn, fie că nou-născutul nu suge suficient), sau e bolnav ori prost îngrijit.

Căldura corpului la noul-născut poate să scadă în primele ore de la naștere de la 37^o5, cit are în momentul nașterii, la 36° sau chiar mai puțîn. De aceea, copilul trebuie să fie bine încălzit imediat după naștere, ca să se împiedice răciria excesivă a corpului.

La unii nou-născuți se produce, între ziua a doua și a șasea, așa-numita „criză genitală” caracterizată prin umflarea glandelor mamare, care secretă un lichid cu caracterul colostrului; la unele fetițe pot apărea scurgeri de sînge sau albicioase; băieții, pot prezenta o dăuire a testiculelor, care poate ține chiar două-trei luni. Criza genitală ar fi cauzată, pare-se, de secreția hormonilor placentari, care produce unele modificări ale vaginului, testiculelor și glandelor mamare. Atragem atenția mamei că sîinii umflați ai copilului nu trebuie storși, dezumflarea lor producîndu-se de la sine. În caz contrar se pot produce infecții, iar la fetițe se poate intimpla ca sîinii storși astfel să nu se mai dezvolte.

În fine, între a treia și a cincea zi după naștere se poate produce un așa-zis „icter fiziologic”, o ușoară gălbînare, care durează cinci-șase zile (orice icter care depășește două săptămîni trebuie privit ca o boală). Icterus fiziologic nu afectează cu nimic greutatea corpului. Ficatul și splina sînt, de asemenea, normale, iar scaunele și urina normal colorate. Icterus fiziologic dispăre de la sine fără să fie nevoie a oprî alăptarea copilului sau a-i da medicamente.

Dr. Z. A. Barski

PORTUGALIA

Nouă ore la Lisabona

Jur împrejur cer și noapte, dedesubt, departe — nefericirile întinderi zburătoare ale Atlanticului, iar în față Lisabona. Avionul nostru zboară din America Latină către Europa și graficul, sever, nu-i îngăduie să facă în capitala Portugaliei o escală mai mare de patruzeci de minute. Dar hazardul hotărăște ca popasul să dureze nouă ore.

Nu știu cum se face, însă, că un amănunt delicat — unde s-a ivit defecțiunea la unul din motoarele avionului, deasupra oceanului sau pe pământ, pe aeroportul din Lisabona — rămâne nelămurit. Reprezentantul companiei aeriene preferă să tacă. Stewardesele ne roagă să nu ne impacientăm. Așa încît un singur lucru e linpede pentru noi: nu ne putem continua călătoria.

După ce ni se face lehamite să umblăm de colo-colo prin sala de așteptare, după ce consumăm a treia ceașcă de cafea și citim, pentru a treizecea oară, afișul care-i îndeamnă pe turiști să viziteze Portugalia (în nici un caz pe noi, moscoviții), autoritățile din Lisabona ne des-

de metal ale băncilor, construite în stil de fortăreață, sclipesc în soare, iar fortărețele propriu-zise, copleșite de bătrînețe, vorbesc despre veacurile apuse. Regii de bronz se odihnesc pe postamente de granit, hotelurile își etalează balcoanele multicolore, iar portalurile mauritane ale arenelor invită la lupte cu tauri. Fațadele Lisabonei, un adevărat imperiu al fațadelor, se perindă în goană prin fața autobuzului nostru. Dar ce se ascunde îndărătul lor?

Mașina înaintează pe bulevarde largi. Este centrul comercial în care, alături de birourile celor unsprezece contere care și-au clădit bogăția pe seama Angolei, Mozambicului și Guineei „portugheze” se află și vile locuite de aristocrați. Străbunii lor au brăzdat odinioară mările și oceanele sub pavilioane piraterești, au făcut comerț cu sclavi și au cotoplit teritoriul străine. *Avenida da Liberdade* — Bulevardul Libertății, *Avenida da República* — Bulevardul Republicii. Ce ironie pentru o țară în care nu există nici una, nici alta.

O frîntură din port

chid, pe neașteptate, porțile orașului. Explicația e simplă: tuturor călătorilor din avionul cu pricina li se îngăduie să viziteze orașul și nu se poate face discriminare față de șase dintre ei: un profesor, un regizor, o actriță de film și trei ziaristi care se întorc în Uniunea Sovietică dintr-o lungă călătorie. După ce urcăm în autobuz, reflectăm la ironia soartei, care face ca defectarea unui avion să ne îngăduie a arunca o privire într-un ungher al Europei, uitat parcă de istorie.

În întiile ore ale dimineții Lisabona pare, la prima vedere, calmă. În port, navele picotesc la soare. Pe coline, printre palmieri, lingă gurile fluviului Tajo se înalță palate, biserici și vile. Firmele lucioase

Dar pietonii de pe trotuare? Nu ei creează, oare, în fiecare oraș, acea stare de spirit imperceptibilă, pe care n-o cîntărești, n-o măsoară, ci doar o simți din vorbele mulțimii, din surisul ei, din larma străzii? Privind cu luare aminte în jur îmi surprind un gând: sint foarte puțini. Pe lingă noi trece grăbit un băiețandru cu un coș pe umăr. Este vinzător de chifle. Iată și câteva gospodine cu sacoșe. Dar spre deosebire, se pare, de toate casnicele din lume ele nu se opresc să schimbe o vorbă una cu alta, ci-și văd grăbite de drum. Zăresc și un polițist cu cască albă, care stă plin de importanță la o intersecție. Mai văd și un sofer de taxi plictisindu-se în mașina lui. Și asta-i tot. După animația caracteristică în genere capitalelor, la Lisabona este într-adevăr liniște. Locuitorii nu se întilnesc în cafenele, în fața chioșcurilor de ziare sau a vitrinelor. Parcă nu s-ar cunoaște unul cu altul. Parcă n-ar avea ce să discute.

Se spune că orașul a fost întemeiat de Ulise, iar acesta a știut unde să-și aleagă locul de popas. Se mai spune chiar că Diana a pus ochii pe un templu de pe acele meleaguri, ale cărui antice ziduri mai pot tulbura și astăzi pe vizitator. Răzvrătitul Byron a fost cutremurat de frumusețea sălbatică a munților Sierra de Cintra, pe care i-a cîntat în stihuri nemuritoare. Și se mai spune că străvechiul Port al Galiei purta noroc navigatorilor: de pe malurile fluviului Tajo a plecat în depărtata lui călătorie pe mare Cristofor Columb. Iar cînd străbăta *Avenida da India*, care se întinde în lungul malului frumosului fluviu, nu poți să nu zăbovești măcar câteva clipe lingă monumentul înălțat în cinstea marilor descoperiri geografice. Acolo navigatorii au ridicat ancora și și-au luat rămas bun de la Marele Pământ, plecînd într-o lungă călătorie în largul oceanului, spre a descoperi pămînturi încă necunoscute.

Mașina ne poartă pe această *avenida* spre vest, în stațiunea climaterică Estoril de lingă Lisabona unde, evident, e mai indicat să-i duci pe niște străini curioși

în timp ce se repară avionul cu care ei urmează să părăsească țara. Poate că se vor mulțumi cu masa de la restaurant și nu vor stăruii prea mult să vadă cealaltă Lisabona, orașul vechi, înghesuit pe străzi înguste, cu căsuțe subrede, chiar în preajma portului învăluit în fum. Această parte a orașului este foarte rar vizitată de străini. Este poarta din dos a capitalei portugheze, ascunsă cu grijă de privirile celor din afară.

La hotel, un băiețel de vreo opt ani, în uniformă și cu șapca trasă pe frunte, ne deschide ușa. La lift se află un boy doar cu puțin mai în vîrstă decît primul. Căruciorul cu așternuturi îl împinge tot un copil. În magazine, pachetele sint cărate de copii, iar pe stradă își oferă tăcuți serviciile lustragii care nu par să fi trecut de șapte ani.

Toate acestea se petrec ziua, în orele cînd copiii trebuie să fie la școală. La Lisabona, însă, ei muncesc pretutindeni. Fac diverse servicii, cară valize, deschid uși, alegă după taxiuri, duc scrisori etc. Nu șed în bancă, nu citesc cărți de povești, nu joacă fotbal în recreație, nu sar capra și nu mîncă înghețată. Și nu șed chincii după ce au epuizat toate jocurile și i-a cuprins puțin plictiseala. Muncesc. În uniforme cu fireturi aurii, muștruluiți pentru slujba de lacheu, sau fără uniformă, în haine ponosite făcînd alte treburi. Muncesc cu chipul îngrijorat, inclinandu-se adînc cînd li se dă bacșiș și tăcînd vinovați cînd șefii strigă la ei. Dacă n-ar fi atît de mici, ai putea crede că s-au maturizat de mult și sint de acum obosiți de viață. Elevi frustrați de școală; copii cărora li s-a răpit copilăria.

Administratorul hotelului din Estoril ne oferă, pentru orice eventualitate, un pliant turistic în care sint descrise pe larg caracteristicile și avantajele pe care le oferă plaja din stațiune. Astfel află că acolo soarele strălucește 3163 de ore pe an, mai mult chiar decît în orașul neozelandez Nelson și decît la Nisa. „Cînd centrul Europei este încă acoperit de zăpadă și încătușat de gheață, la noi este deja primăvară” — ne asigură autorii pliantului, încercînd să ademenească străinii friguroși, dar cu suficiente mijloace financiare ca să poată plăti căldura sudului. Pliantele scapă, însă, din vedere să amintească că soarele nu răsare pentru toți și că primăvara îi răsfață numai pe cei avuți. După cum trec sub tăcere și faptul că în Portugalia mor mai mulți copii decît în oricare altă țară europeană, iar mortalitatea pricinuită de tuberculoză este și ea mai ridicată decît în orice altă regiune a bătrînului continent.

După ce lăsăm în urmă palmierii din Estoril și pornim înapoi pe *Avenida da India*, prin fața autobuzului se perindă aceleași fațade de biserici catolice, de bănci și de vile, foarte îngrijite și curate — un întreg imperiu al fațadelor. Din nou ele te invită parcă să uiți îndoielele care te frămîntă, vrînd să te asigure că în acest ținut însoțit este liniște. Dar privindu-le, îți amintești fără voie de fețele îngrijorate ale copiilor, de străzile tăcute și de orașul fără zîmbet.

...Jur împrejur din nou numai cer și noapte, dar sub aripa avionului nu mai tărăzuiesc acum valurile zburătoare ale Atlanticului, ci se întinde Marea Baltică. Moscova este foarte aproape...

Nikolai Polianov

NOUA GUINEE

Logodnica
are doi ani

Upin este o figură de bărbat, înaltă de un metru și împletită din scoarță de copac. Spiritul lui urmărește pas cu pas viața tribului. Epidemiile, seceta, cutremurele, cu alte cuvinte toate calamitățile care se abat asupra locuitorilor sint socotite o expresie a miniei lui Upin. Ca să-l imblinzescă pe zeu, insularii îi aduc jertfe și îndeplinesc, în mare taină, diverse ritualuri. Fiecare grupare din tribul de papuași engă — căci despre el este vorba — are un Upin al ei dar numai șamanii îi cunosc ascunzătoarea. De obicei, zeul este ținut într-o colibă cu acoperiș conic, pitită într-o pădurice sau într-un tufiș mai stufos și păzită cu strînsnicie. În colibă nu pot intra decît bătrînii și șamanii. În timpul ritualurilor, lingă „locuința” zeului se taie un porc — singurul animal domestic din insulă — și cu singele lui se stropește citeva pietre, iar carnea se frige și se împarte bărbaților. Și Upin primește partea lui: i se minjește gura cu untură de porc.

Cei aproximativ 1 600 000 de locuitori ai Noii Guinee se află într-un stadiu aproape primitiv de dezvoltare. Ei își asigură existența din pescuit, din cultivarea unor culturi tropicale și din creșterea pe lingă casă a porcului. Numărul de porci existent într-o gospodărie constituie criteriul după care se apreciază starea materială a localnicilor. Se consumă, însă, mult și carnea de crocodil (socotită, de altminteri, o delicatasă); ea are o culoare cam ciudată,

alb-gălbuie, străbătută de nervuri brun-cenușii și seamănă la gust cu cea de porc tînăr, avînd și un iz de baltă.

Localnicii vinează cu multă dibăcie ferocele animal. După ce zăresc un crocodil, doi inși mai îndrăzneți părăsesc pi-roga și se cufundă fără zgomot în riu, inotînd cu grijă sub apă ca să nu-i simtă fiara. Cînd ajung în preajma ei încep s-o scarpine ușor pe pîntece. Din pricina scărpinatului, crocodilul se moleșește și nu

„Ținută” festivă

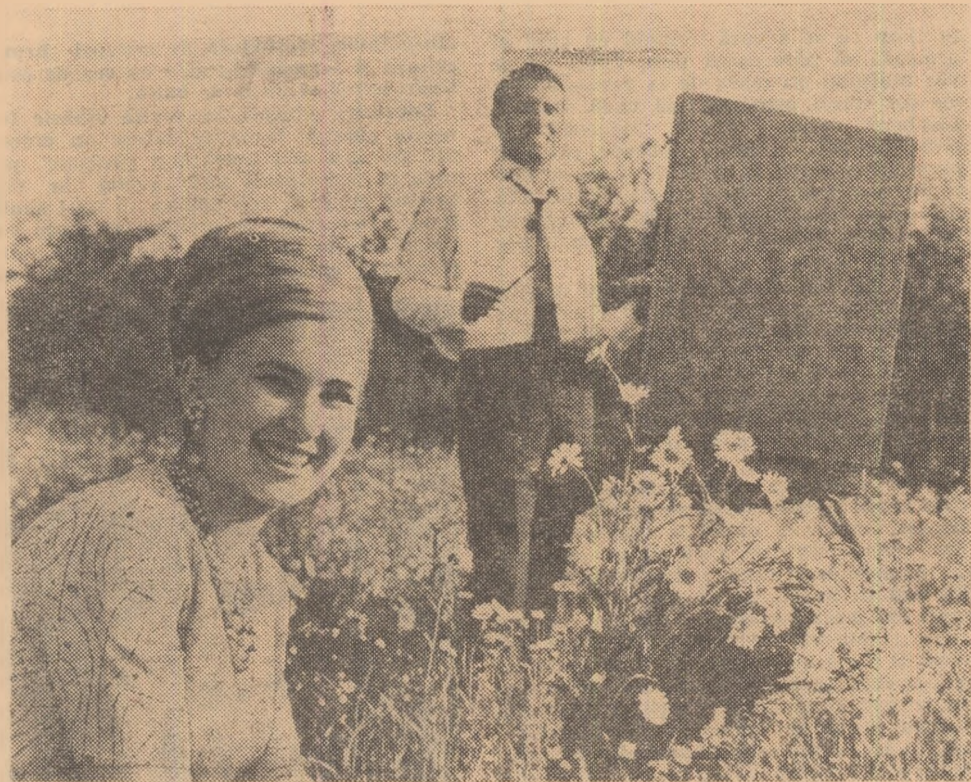
observă că de el se apropie, fără să se mai ferească, însă, încă doi oameni care într-o clipită îi leagă cu liane botul și labele și-i răsucesc coada la spate. Numai după ce este zvîrlit în barcă, crocodilul începe să se zbată, dar este prea tîrziu...

În insulă există obiceiul, specific de-altfel popoarelor primitive, ca tatăl să aleagă logodnica fiului. Cînd băiatul împlinește șase-șapte ani, tatăl începe să se intereseze prin satele vecine ce fete n-au fost încă cerute în căsătorie. Acestea sint pețite, de obicei, încă de la vîrsta de doi-trei ani. Tatăl băiatului oferă pentru fată unul sau doi porci mari, podoabe, unelte de muncă și obiecte de uz casnic. După aceea se face schimb de copii. Fiecare dintre ei locuiește o bucată de vreme în casa viitorilor socri, apoi revine pentru un timp la părinți, după care schimbul se repetă de citeva ori pînă cînd fata împlinește 12—13 ani, vîrsta la care se poate căsători. Spre norocul lor, însă, tinerii au posibilitatea să se răzgîndească. Pentru asta li se dă răgaz de o zi, în ajunul sezonului de căsătorie.

În acest scop, satele în care există mai mulți băieți organizează o sărbătoare a porcului, unde tinerii și tinerele — cu drepturi egale în ziua aceea — își pot alege perechea. Serbarea este de un pitoresc neobișnuit. Fiecare din cei 100—200 de participanți caută să se impodobească cît mai frumos, după gustul lor, evident. Unii dintre ei, mai instăriți poartă, bunăoară, cercei din carapace de broască țestoasă mari cît o copită de cal. Salbe din scoici multicolore și simburi de fructe, doi colți înfricoșători de mistreț înfipti în nasul lat și cărnos, precum și un snop de pene de cocoș și papagal pe cap. Ochii și gura sint încadrate cu un cerc portocaliu, iar miinile încercate de brățări. În mina stingă, papuași țin un scut și un mănunchi de săgeți, iar în cea dreaptă o sulită scurtă de bambus cu vîrf ascuțit.

Dacă podoabele papuașilor de rînd își atrag atenția prin pitorescul lor, în schimb îmbrăcămîntea șefului este impresionantă. De pe umerii lui puternicii coboară pînă aproape de pămînt o mantie confecționată din penele unei păsări a paradisului, numită „regele Saxoniei” care nu trăiește decît în jungla Noii Guinee. Penel sint atît de frumoase, încît nu-ți poți lua ochii de la ele. În Europa sau în America, posesorul unui astfel de mantii ar putea deveni milionar, căci din penel sculptoare, turnate parcă din metale nobile, se execută cele mai costisitoare podoabe...

M. Ivanov

După natură

CUI PE CUI SCOATE

Antiger și antiarșiță

În fiecare iarnă la Tokio se organizează o campanie împotriva guturaiului. Desfășurată sub auspiciile unei secte religioase și condusă de un preot, care cumulează și funcția de antrenor, ceremonialul începe prin rugăciuni pentru sănătatea participanților, după care aceștia se stropesc cu apă rece ca gheața: două căldări, zece, treizeci, fiecare cît suportă.

Deoarece rugăciunile preotului nu se bucură azi de încrederea de altădată, atribuindu-li-se mai curînd un caracter tradițional, prin apropiere se află un medic gata să intervină la nevoie. După aproximativ a treizecea căldare de apă rece, participanții se frișionează cu prosoape aspre, apoi beau ceai în jurul unui foc.

Dacă împotriva frigului iernii călirea se face cu apă rece, arșița verii e combătută cu... îmbrăcăminte călduroasă. Membrii organizației se înveșmîntă în cele mai groase haine și se îngheșuie într-o încăpere strîmtă, bine încălzită în prealabil.

Se spune că cei care practică acest gen de călire suportă perfect cele mai aspre geruri și cea mai cumplită arșiță, menținându-și nealterată vioiciunea și capacitatea de muncă.

V. Davidov

CURSA CU OBSTACOLE A SUNETELOR

Ecoul

și capriciile lui

Mark Twain a propus odată ca în locul **cașurilor** deșteptătoare să fie folosit **ecoul**. Pentru asta ar trebui să strigăm seara, spre munții din depărtare: „E timpul să te trezești!”, iar ecoul reflectat de munți s-ar întoarce dimineața și și-ar face efectul convenit. Ideea e ingenioasă, dar aplicabilă doar în povestirile umoristice. Tăria vocii omenești s-ar pierde după un kilometru și chiar dacă i-am folosi capacitatea maximă, n am reuși s-o transformăm în deșteptător.

Formarea ecoului e un fenomen atît de simplu încît l-ar înțelege și un copil de vîrstă preșcolară. Citeodată, însă, ecoul are comportări ciudate care pun pe gînduri chiar și pe marii fizicieni.

În timpul unei reprezentații la un teatru de vară din Los Angeles s-a produs, într-o seară ceoșoasă, un ecou puternic care, sosind la urechea ascultătorilor cu o întîrziere de două secunde față de sunetul direct, dedubla supărător vocile actorilor. Cînd ceața s-a risipit a dispărut și ecoul. Ce se întîmplase? Ecoul e cu atît mai puternic cu cît e mai mare unghiul pe care sunetul îl formează cu obstacolul întîlnit. Cînd acest unghi e de peste 85 de grade, sunetul e reflectat chiar și de „marginea” ceții.

Alteori ecoul dispare complet. Aceasta

se întîmplă după o ninsoare proaspătă, care are darul de a absorbi sunetele.

În Siberia, pe fluviul Lena, există un defileu stîncos remarcabil prin ecoul pe care îl produce. Orice sunet se repetă acolo de 100 de ori; un strigăt se transformă într-un cor de strigăte, iar o împușcătură într-un tir prelungit. Ecoul durează 30—50 de secunde și efectul lui e impresionant.

Înainte de cel de-al doilea război mondial vizitatorii vilei Simonetta din Milano se distrau trăgînd cu pistolul în curtea vilei. Ecoul repeta împușcătura de 60 de ori. Vila a fost distrusă în timpul războiului, iar cele cîteva ziduri paralele înalte de 15 metri, care au supraviețuit, nu multiplică sunetul decît de 5 ori.

Tot ecoul stă la baza celebrului „telefon fără fir” din Templul Cerului, din Pekin. Sectoarele curbate ale zidului înalt de piatră ce înconjoară construcția reflectă sunetele în așa fel încît un cuvînt rostit în șoaptă se aude clar la o distanță de 80 de metri. Se spune că un „telefon” similar a funcționat la curtea regelui cretan Midas.

De comportarea ecoului trebuie să se țină seama în primul rînd la construirea sălilor de concert și de conferințe. În această privință specialiștii au acumulat o experiență atît de bogată încît măsurînd ecoul pot să spună, fără să vadă sala, dacă în ea predomină bărbății sau femeile. Aceasta pentru că femeile, datorită coafurilor și toaletelor lor, absorb mai multe sunete decît bărbății și reduc intensitatea ecoului. Se știe, de asemenea, că îmbrăcămîntea unui om absoarbe, în medie, cam atîtea sunete cît 20 de metri pătrați de zid. Un amănunt destul de important dacă ținem seama de următoarea întîmplare: în urmă de decenii s-a observat, la un moment dat, că acustica unui teatru de operă s-a înrăutățit brusc; cauza n-a fost ușor de găsit, căci ea a constat în... modificarea modei feminine, în renunțarea la vaporesele crinolone și adoptarea rochiilor mulate pe corp. Drept care inginerii au fost nevoiți să rectifice însușirile acustice ale sălii potrivit noilor toalete.

A APUS O STEA

Detectivi

fără frecvență

În Spania există cursuri fără frecvență pentru pregătirea detectivilor. Recent, direcția școlii a remarcat cîteva lucrări strălucite, semnate de un cursant din orașul San-Sebastian. Faima talentatului detectiv fără frecvență a ajuns pînă la urechile conducerii poliției judiciare, care a hotărît să-l angajeze fără întîrziere. Dar în dosarul cursantului nu era indicată nici o adresă, doar un număr de cutie poștală. Poliției judiciare nu i-a fost greu să descopere domiciliul cursantului, căci numărul cutiei poștale i-a condus direct la închisoarea din San-Sebastian.

Viuțoarea stea a firmamentului criminalistic s-a dovedit un infractor periculos, care s-a gîndit să-și folosească detențiunea în mod util, studiînd psihologia și tehnica anchetelor judiciare. Nu dezintereșat, firește, ci pentru a se sustrage, pe

viitor, cu mai multă dibăcie urmărilor. Detectivul-infractor a fost șters de pe lista cursanților.

E. Osipenko

PORTRET

Adevărata Cleopatra

Căsuțele scunde ale orașelului algerian Cherchel, portul minuscul și tihna lui somnolentă sînt departe de a sugera tabloul orașului înfloritor de altădată, a cărui celebră colecție de statui și picturi, adăpostite în sălile unui palat monumental, atrăgea cei mai de vază demnitari ai imperiului roman.

Pe atunci orașul se numea Cezareea și era centrul întinsului imperiu al Mauritaniei, supus de romani, al cărui cîrmuitor avea ca tovarășă de viață pe Cleopatra Selena, fiica vestitei regine a Egiptului, Cleopatra.

Din antica Cezareea au ajuns pînă la noi ruinele unui apeduct, fundamentul cîtorva construcții și mai multe opere de artă adunate, în ultimile decenii, în Muzeul de antichități. Printre acestea, un fragment de mozaic care istorisește cum înțeleptul Ulise a scăpat de vraja sirenelor perfide, o frumoasă statuie a zeiței Venus, capul în marmoră al Cleopatrei Selena. Și un alt portret cioplit în marmoră, pe lingă care

adoratorii frumosului nu trec nepăsători. Căci opera meșterului anonim înfățișează o femeie de o frumusețe subtilă: o față îngustă, sprîncene arcuite elegant, ochi prelungi, nasul cu o curbură fină. Portretul unei necunoscute...

Ce l-a făcut pe cercetătorul de artă francez Charbonneau să petreacă ore întregi în fața acestei sculpturi? Nu era o simplă fascinație, era dorința omului de știință de a stabili adevărul. Căci profilul necunoscutei era aidoma cu cel ce-l privea de pe monedele bătute în anul 36 î.e.n. cu prilejul căsătoriei lui Marc Antoniu cu regina Egiptului, Cleopatra. Unica imagine pe care astăzi istoricii o recunosc ca fiind „conformă cu originalul”. Celelalte două portrete ale legendarei Cleopatra — unul în posesia Muzeului Britanic, altul a Muzeului din Vatican — sînt, afirmă specialiștii, imagini denaturate.

Și apoi nu era firesc ca în palatul din Cezareea al Cleopatrei Selena să se fi aflat portretul mamei ei? Mulți oameni de știință sînt de acord cu ipoteza lui Charbonneau. Dacă ea se va adevăra, sculptura din Cherchel va fi unica imagine artistică a vestitei regine egiptene. Iar cei care vor dori s-o vadă pe cea mai frumoasă femeie a antichității, pe adevărata Cleopatra, vor trebui să-și îndrepte pașii nu spre Londra și nici spre Roma, ci spre micul oraș algerian de pe țărmul Mediteranei.

F. Klučki

SENTIMENTE AMICALE

Crocodilii, animale de casă

Din orașelul Dobříš circulă pînă la Praga un autobuz plin: femei cu plasele încărcate, bărbați care se întorc de la lucru, excursioniști și... 18 pasageri clandestini, căci dl. Znamenáček transportă în servietă 18 vipere și năpîrci gulerate pe care tocmai le-a prins în pădurile de lingă Dobříš. Deodată își ridică ochii și încremenește: în poala unei bătrîne se odihnește o viperă. Întinde fulgerător mîna și, fără să fie observat, reîntregăzică anima-

lul în servietă, cu care ocazie constată că aceasta e goală! După ce explică șoferului pe șoptite situația, mașina se oprește și toată lumea coboară. Se pare că au o pană de motor... Între timp Znamenáček își adună evadații, dar rămîne în drum, căci șoferul refuză să mai încerce un material atît de periculos.

Unii iubesc pisicile, alții cîinii sau cînarii. „Familia” neobișnuitului cetățean al Pragăi se compune din soție, mamă, un fiu, o mulțime de broaște și șerpi și din Honza, un aligator de un an și jumătate. Trei crocodili a mai crescut Znamenáček pînă la el; cînd se făceau mai mari, era obligat să-i dea, căci la 6 metri lungime nu mai încăpeau în casă. După mărturisirile stăpînului său, Honza e cam răutăcios, dar predecesorul lui se îmblinzise în așa măsură, încît își făcea veacul în bucătărie.

Reputația lui Znamenáček este însă publicitarită de Antal Boros, tehnician la o întreprindere de panificație din Budapesta, al cărui terarium conține 34 de șerpi (dintre care patru uriași), trei caimani și doi aligatori. Pasiunea lui Boros persistă de 30 de ani, fiindu-i insuflată de profesorul lui de științe naturale. În acest interval de timp a reușit să ajungă specialist în fiziologia reptilelor, urmărindu-le atent, luîndu-și notițe și citind tot ce se publică în această direcție. El știe, de pildă, că vipera cafenie mîncînce doar o dată pe săptămînă, dar atunci cu mare poftă, că un caiman sudamerican reclamă un kilogram de pește pe zi, că aligatorul ajunge să mîncînce din mîna omului. Deși a fost mușcat de cîteva ori de șerpii veninoși, scăpînd doar grație serului pe care îl are permanent în casă, Boros pretinde că reptilele nutresc pentru el „sentimente amicale”.

B. Koroliov

EXCEPȚII DE LA REGULĂ

Gemenii

împotriva statisticii

Cei mai bătrîni gemeni din Gruzia, Vladimir și Taras Gogoli, număra 94 de primăveri. Vladimir e cu o oră mai bătrîn decît Taras. Dar această oră a avut urmări serioase în viața gemenilor. După legile timpului era luat în armată fratele mai mic, cel mare rămînînd „capul familiei”. Așa se face că în timp ce Vladimir a devenit ziarist, Taras a luptat în războiul din 1904 și în primul război mondial. În momentul de față frații locuiesc la Poti și, în pofida statisticii care susține că gemenii nu se bucură de longevitate, sînt sănătoși și robuști. Cazurile de gemeni longevivi sînt, ce-l drept, rare. Cel mai bătrîn gemeni din lume sînt belgienii Pierre-Joseph și Louis-François Demacier, în vîrstă de 99 de ani.

Scut și spadă

(Urmare din pag. 4-a)

ernat într-o rezervă, să fie menajat maximum.

Înd colonelul Barișev veni la spitalul le, conform informațiilor primite, trea să fie internat Belov, medicul de viciu, după ce verifică listele de boli, îi spuse că nu figurează printre ei unul cu acest nume.

- Poate că totuși mai este un rănit în tratament — stăruie colonelul.

- Există un german, ofițer în S.D. — se acesta — dar ca medic nu sînt de rd să-l interogați acum. S-ar putea fie fatal. E un fascist notoriu.

- Să mă uit prin fișa lui, din sim-curiozitate, răspunse Barișev.

Hauptsturmführerul Johann Weiss — el și-i trebui un mare efort de voință să-și păstreze calmul.

- Ce grangur o mai fi și ăsta? întrebă aparent liniștit.

Weiss-Belov dormi aproape 24 de ore. d se trezi, deschise cu frică ochii, te-ndu-se că din nou o să vadă totul ne-lușit în jur. Dar vederea i se restabi- aproape complet și-l zări pe Barișev e picotea în patul de alături.

după ce luară împreună micul dejun, ov spuse categoric:

- Trebuie să plec la Berlin!

- Deocamdată este primejdios.

- Atunci să fiu măcar lansat peste a frontului.

- Nu — rosti tăios Barișev. — Nu. Și mai există front. Ai noștri fac plajă Elba.

- Deci totul s-a terminat?

- Da.

- Trimiteți atunci după Heinrich wartzkopf, dacă mai trăiește. Să fie i.

- În primul rînd trăiește — rosti Ba-

v, iar în al doilea rînd tovarășul

Schwartzkopf este acum o persoană im- portantă, directorul unei mari întreprin- deri în zona noastră.

...Deasupra Germaniei zbura un bom- bardier, care fusese folosit în timpul răz- boiului ca avion de transport. Acum era pilotat de doi tineri locotenenți. Era o vreme însorită. Micile petece de nori în- cremeniseră pe cerul calm. Călătorii pri- veau jos prin hublourile aburite. Ca și tinerii piloți, nici Belov nu avea pe uni- forma nou-nouță ordine sau medalii. Ca pul ras, brăzdat de cicatrice, ochii în- fundați în orbite, cutele adinci din ju- rul gurii și argintiul de la timple, stîr- neau fără voie curiozitatea călătorilor. După vîrstă trebuia să fie combatant. Dar dacă nu avea nici o decorație însemna că făcuse parte dintr-un batalion dis- ciplinar. Sau poate căzuse prizonier chiar la începutul războiului?

La un moment dat pilotul secund a- nunță solemn:

— Tovarăși, trecem frontiera Uniunii Sovietice.

Belov își aminti că, înainte de a părăsi aeroportul german, Barișev îi spusese:

— Mai întii te duci la serviciul de protocol și, numai după aceea, cu toate ordinele pe piept, mergi la direcție. Știi, sînt un orgolios, cadrele pregătite de mine sînt mîndria mea.

Avionul cobora, cobora încet, de parcă ar fi lunecat pe o pantă de sticlă. Indată ce atinse pămîntul, unul din călătorii invi- zibili ai avionului, pe nume Johann Weiss, dispăru brusc, fără urmă.

Alexandr Belov nu mai avea alter-ego. Maiorul Belov rămase singur.

Așa a încetat să existe Johann Weiss — Hauptsturmführer S.S.

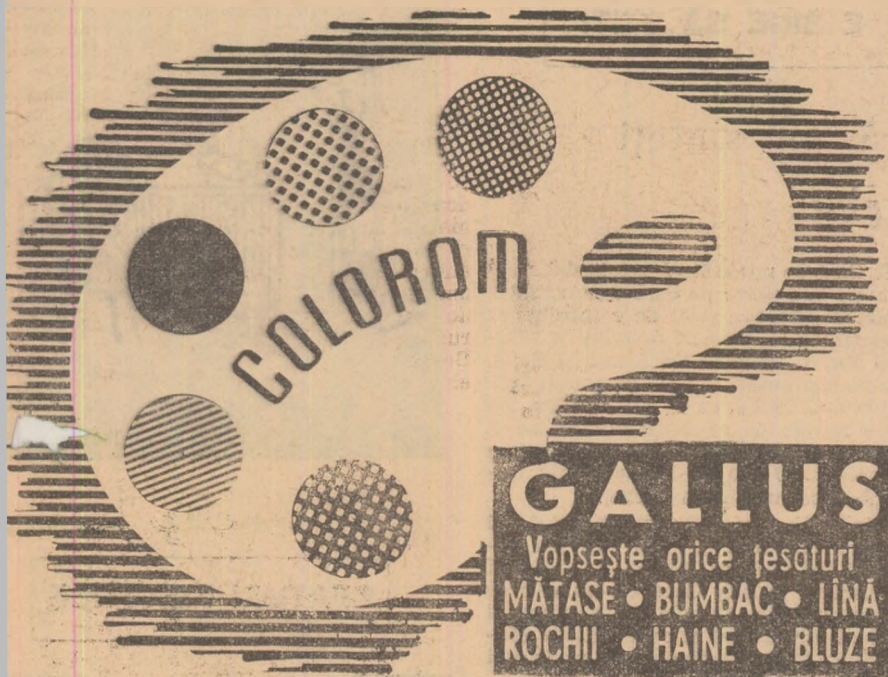
Sfîrșit

O MASĂ GUSTOASĂ
SE PREPARĂ
RAPID CU

**paste
făinoase**

MACAROANE • SPAGHETE • TĂIȚEI • FIDEA

COLOROM

GALLUS
Vopsește orice țesături
MĂTASE • BUMBAC • LĂNĂ
ROCHII • HAINE • BLUZE

pentru excursii...

**BRINZETURI
TOPITE**

Pentru toate vîrstele
BRÎNZETURI TOPITE,
VICTORIA
CARPAȚI
PĂLTINIȘ
MIXTĂ
CREMA PENTRU COPII

C.I.L.

COMPLEXUL
PENTRU INDUSTRIALIZAREA
LEMNULUI

PRODUCE:

PLACI AGLOMERATE CU RĂȘINI
UREOFORM-ALDEHIDA DIN AȘCHII
DE LEMN TRIPLU STRATIFICAT.

Economice, stabile, grosimi uniforme,
randament sporit la croire, perfect
plane, formate practice, se pot furni-
rui etc.

DOMENII DE UTILIZARE

- Mobilier
- plafone
- pereți despărțitori
- amenajări interioare
- vagoane tramvaie
- lambriuri
- construcții navale etc.

Greutate specifică 60
kg/mc.

Grosimi: 8. 12. 16. 19. 22
mm.

Formate: 1830/3660. 1830/
1830. 2440/1830. 1220/
1830 mm.

**C.I.L.
BRAILA**

ÎN EXCURSII
APERITIVE
EXCELENTE

**Conserva
de PEȘTE**

SCRUMBII DE DUNĂRE • MACROURI
• HERINGI ÎN ULEI ȘI SOS TOMAT

VACANȚA DE VARĂ

ÎNOTUL

...nu există om care să nu fie interesat de avantajele înotului. De aceea, în acest articol cu o pledoarie. Faptul că înotul este sint prece evidente pentru a mai fi nevoie să le facem publicitate. Vom intra direct în temă și ne vom adresa celor care dintr-un motiv sau altul nu cunosc și

nu practică această îndeletnicire eminentamente estivală.

Cum veți proceda? În rîndurile de mai jos reproducem cîteva indicații foarte utile pe care le dă reputatul înotător sovietic, maestrul sportului V. Morev.

Trebuie să știți că înotul nu se învață direct. Înainte de a vă însuși unul din cele patru stiluri curente (craul, bras, fluture sau delfin) trebuie făcute cîteva exerciții pregătitoare. Ele ajută la buna orientare în apă și la o respirație corectă.

Dar mai întii cîteva indicații generale. Apa nu trebuie să aibă o temperatură mai coborîtă de 18 grade. Și, bineînțeles, afară să nu fie rece. Cele mai potrivite ore pentru învățat sînt 10—12 ziua. În apă nu veți exersa mai mult de 15—20 de minute, după care e necesară o odihnă. Ca măsură obligatorie, trebuie verificat dacă pe fund nu sînt gropi, pietre ascuțite, excrescențe periculoase. Pentru începători apa nu va depăși adîncimea de 120 centimetri.

Și acum exercițiile ajutoare.

Mergeți pe fundul apei „visînd” cu miinile.

Inspirați adînc și intrați cu capul în apă. Numărați pînă la trei și ieșiți la suprafață.

Luați-vă un partener și, cu capul sub apă, încercați să-l priviți, fixînd mai cu seamă fața lui. (În continuare toate exercițiile în apă vor fi executate cu ochii deschiși).

Inspirați și intrați cu capul în apă, unde dați aerul afară. Dacă bășicuțele sînt mari, dînd impresia că apa clocește, înseamnă că exercițiul se execută corect.

Așezați-vă în pereche și lăsați-vă alternativ sub apă cu ochii deschiși, ținîndu-vă respirația și expirînd acolo. Tot sub apă prindeți-vă genunchii cu miinile și trageți-i spre cap. În aceeași poziție ieșiți la suprafață.

Intr-o porțiune puțin adîncă a apei lucrați cu picioarele mișcarea de craul. Picioarele, cît mai apropiate, execută alternativ o mișcare de sus în jos. Puteți complica exercițiul inspirînd la unu-doi-trei și expirînd în apă la patru-cinci-șase.

Aceste exerciții vor fi executate minimum o săptămînă, după care se poate trece la înotul propriu-zis.

Intrucît craulul și înotul pe spate sînt foarte apropiate ca mișcări, ne vom opri la ele.

Șezînd, aplecați spre spate (sprijinîndu-vă în miini) exersați mișcarea picioarelor. Cu genunchii țepeni și virfurile degetelor întinse, mișcați-le puțin mai jos de șold. de sus în jos, descriînd un arc de 20—30 de centimetri.

În poziție de drepti, palmele unite la ceafă, ridicați-vă pe virfuri.

Exercițiul „moara”. În poziție de drepti, ridicați o mină în sus și pe cealaltă lăsați-o în jos. Apoi executați mișcări circulare cu brațele întinse înainte. Fără a îndoi coatele, rotiți-le întii încet, apoi iute.

Exerciții în apă.

La mică adîncime, lingă mal, sprijiniți-vă cu miinile de fund și mișcați picioa-

rele în stil craul, apoi pe spate. În ultimul caz picioarele trebuie să „apese” apa alternativ și iute de sus în jos.

În pereche, așezați-vă față în față și prindeți-vă de miini. Unul face mișcarea de picioare de craul, iar cel care îl susține se retrage încet de-a-ndaratele.

Pluta pe burtă, cu brațele lipite de șolduri. Exercițiul se completează cu mișcarea picioarelor.

Intindeți mina stîngă înainte, pe apă, iar pe dreapta lipiți-o de șold. Inspirați, așezați-vă pe vine și cu capul în apă înaintați cu mina stîngă întinsă înainte. Expirați în apă. Apoi faceți același lucru cu dreapta. Exercițiul se execută și pe spate, mișcînd picioarele în stil craul.

Acest exercițiu se execută în pereche. Unul se culcă pe spate, cu miinile lipite de șolduri, iar celălalt, stînd în picioare, îl susține lateral cu palma sub talie. Primul face cu picioarele mișcarea de craul, iar partenerul înaintează ritmic.

Și acum experiențele de control.

Încercați să plutii cît mai mult pe burtă, făcînd cu picioarele mișcarea de craul.

Încercați să plutii cît mai corect și mai mult pe spate, fără a lucra cu picioarele.

SPORT

Biografia celui mai popular campionat

Marele spectacol fotbalistic din Anglia este în plină desfășurare. S-au și jucat primele acte, care, prin intermediul televiziunii, au fost urmărite de sute de mii de spectatori. Cît despre cei care au fericirea să-l urmărească pe viu, numărul lor va fi cunoscut abia la sfîrșit, cînd se vor face toate bilanțurile. Tot ce se poate spune deocamdată e că actuala ediție a C.M. a adunat la start cel mai mare număr de echipe participante: 71. Patria fotbalului a reunit întreaga elită fotbalistică.

Și fiindcă tot am intrat în amănunte, să aruncăm o privire retrospectivă asupra biografiei celui mai popular campionat.

Prima finală a primului campionat mondial, disputată între echipele Uruguayului și Argentinei în 1930, s-a încheiat, după cum se știe, cu scorul de 4 : 2 în favoarea jucătorilor uruguayeni. Interesant că prima echipă campioană mondială a fost desemnată la 30 iulie. La interval de 36 de ani, tot la 30 iulie — în 1966 —, va fi cunoscută și câștigătoarea celei de-a opta ediții a campionatului.

Cum s-a ajuns la organizarea lui? În 1928, după dezbateri furtunoase la Congresul F.I.F.A., s-a hotărît cu 25 de voturi pentru și 5 contra, ca o dată la patru ani (între olimpiade) echipele să-și dispute cupa de campioni mondiali. Hotărîrea aceasta a fost intrucitivă determinată de faptul că turneele olimpice încetaseră să-i mai reunească pe cei mai buni jucători. „Stelele” erau atrase de sportul profesionist, iar profesioniștii, după cum se știe, sînt persoane „non gratae” la olimpiade.

Prima denumire oficială a campionatului a fost: „Campionatul mondial — Cupa Jules Rimet.” Francezul Jules Rimet, pe atunci președinte al F.I.F.A., este autorul proiectului de turneu mondial al fotbalistilor. Tot el a comandat faimosului biju-

Selecionata de fotbal a U.R.S.S. Rîndul de jos (de la stînga la dreapta): Galimzean Husainov, Viktor Serebrennikov, Vasili Danilov, Viktor Ghetmanov, Vladimir Ponomariov, Oleg Kopaev, Slava Metreveli, Iosif Sabo, Viktor Ponedelnik, Igor Cislenco. Rîndul de sus: Nikolai Morozov (antrenor principal), Eduard Malofeev, Huan Usatorre, Anzor Kavazașvili, Valentin Afonin, Iașin, Albert Sesternev, Gheorghii Sicenava, Iuri Zolotov (antrenor), Mihail Meshi, Valeri Voronin și Anatoli Banișevski.

tier francez Abel Lafleur statueta de aur curat înfățișînd-o pe elina Nike, zeița înaripată a victoriei, răsplata supremă a campionatului. Înălțimea statuetei este de 30 de centimetri. Valoarea — circa 10 000 de dolari. La confecționarea ei s-au folosit 1 800 de grame de aur pur. Greutate totală a statuetei, inclusiv piedestalul este de aproximativ patru kilograme.

Azi premiul fotbalistic mult rîvnit este cunoscut chiar de oamenii care nu s-au interesat niciodată de fotbal. La această neobișnuită popularitate au contribuit nenumărate legende care s-au născut în jurul ei, mai ales după misteriosul furt din martie al cupei și după nu mai puțin misterioasa ei găsire.

Domiciliul permanent al zeitei de aur este sediul F.I.F.A. (Zürich, Elveția). Dar periodic ea este dată în păstrare federației naționale a cărei reprezentativă câștigă campionatul mondial. Cupa se înapoiază acasă la finele anului calendaristic care precede o nouă ediție a campionatului. Cupa este un premiu transmisibil, dar poate deveni proprietatea federației a cărei echipă o cucerește de trei ori.

Tot în legătură cu premiера trebuie să menționăm că la sfîrșit se atribuie numai cîte unsprezece medalii — de aur, argint și bronz — indiferent de numărul total al jucătorilor fiecărei echipe care ia parte la turneu. Cei unsprezece sînt desemnați de federația națională respectivă.

Spuneam la început că a opta ediție a campionatului mondial a reunit 71 de echipe. La celelalte șapte campionate situația a fost următoarea (în paranteză, țara unde s-a ținut întrecerea): 1930 (Uruguay) — 13, 1934 (Italia) — 29, 1938 (Franța) — 35, 1950 (Brazilia) — 23, 1954 (Elveția) — 35, 1958 (Suedia) — 49, 1962 (Chile) — 56. Cel mai mare număr de spectatori a fost atins la campionatul din 1962: 895 590. În Suedia au asistat 814 411 spectatori, iar pe locul trei se află deocamdată turneul din 1954: 729 744 spectatori.

Aici se sfîrșesc paginile scrise pînă acum în biografia campionatului mondial. Continuarea se scrie acum.

I. Fedosov

E BINE SĂ ȘTIȚI

Dacă nu sînteți poliglot

În cît timp se poate învăța o limbă străină? Itată o întrebare pe care o pun mulți.

Răspunsul depinde și el de o întrebare: cît timp sînteți dispuși să acordați studiului unei limbi străine? Dacă numai două, trei ore pe săptămînă, atunci nu puteți face mare lucru. O limbă, ca să ne-o putem însuși, are nevoie de exerciții zilnice, ca și muzica sau gimnastica. „Sărbătorile” nu sînt permise... O oră pe zi reprezintă minima sub care nu putem coborî.

Trebuie să începem cu vocabularul, să ne însușim cele mai curente expresii cotidiene, să învățăm să punem întrebări și să răspundem la ele. Ceea ce nu e prea greu dacă grupăm frazele pe o anumită temă, ca să aibă logică și continuitate. Materialul lingvistic se reține astfel mult mai ușor, fiindcă în el revin cuvintele și formele gramaticale cele mai uzitate.

Un vocabular poate fi însușit în decurs de o lună. Dar după aceea? După aceea trebuie citite cărți, la început ușoare și captivante. Citiți cu glas tare! Și dacă nu înțelegeți tot textul? Există dicționarul. Numai că e pliclicos să cauți un număr mare de cuvinte. De aceea, vă recomandăm o altă metodă, mai interesantă: metoda

comparativă. Luați originalul și traducerea și puneți-le alături. Cînd nu înțelegeți o frază străină, recurgeți la traducere, vedeți care e sensul frazei, subliniați cuvintele necunoscute, expresiile specifice, formele gramaticale. După ce terminați pagina, luați-o de la capăt. De data aceasta nu va mai fi nevoie să vă uitați în textul tradus.

În zilele noastre metoda rapidă pătrunde tot mai adînc în studiul limbilor străine. Putem spune fără a ne teme că afirmația e imprudentă, că fiecare om poate învăța o limbă occidentală (cu excepția ungarci și a finlandezei), în trei patru luni. Măcar atît cît să citească și să înțeleagă un text mediu ca grad de dificultate și să susțină o conversație curentă, chiar dacă cu greseli gramaticale.

Docent T. Auerbach

SFATURI PRACTICE

● Detaliile metalice ale mobilei și obiectelor de uz casnic își păstrează multă vreme strălucirea dacă, după ce le curățăm, le acoperim cu un strat subțire de lac de unghii incolor.

● Oglinda se șterge cel mai bine cu o cârpă moale uscată sau muială într-o soluție specială pentru spălătul geamurilor și stoarsă bine. Urmăriți ca umezeala să nu pătrundă între oglindă și ramă, altfel vor apărea pete de rugină.

● Lamele și briciul se usucă bine dacă aplicați peste ele o sugativă.

● Hreanul nu trebuie neapărat ras. Rădăcinile curățate pot fi tăiate în bucățele și date prin mașina de tocat carne. Mașina se curăță foarte ușor cu ajutorul unei felii de pîne.

● Așa sau șireturile cu capetele desfcute pot fi virite ușor într-un orificiu dacă sînt umezite cu lac de unghii incolor.

● Înainte de spălat, rufăria apretată trebuie clătită în apă rece. Din pricina reacției apretului cu alcalinitatea săpunului, rufe colorate se pot păta.

● O lingură de oțet turnată în doi litri de apă face să dispară mirosul de scrumbie de pe vase sau de pe miini.